

Międzynarodowa konferencja naukowa

Explicitus est liber

dziedzictwo sztuki drukarskiej do roku 1800

17–18 listopada 2022

Biblioteka Naukowa PAU i PAN
w Krakowie

Biblioteka
Naukowa
PAU i PAN
w Krakowie

PROGRAM | ABSTRAKTY

Organizatorzy | Organisers

Polska Akademia Umiejętności

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

Współpraca | Cooperation: Archiwum i Biblioteka OO. Karmelitów na Piasku

Komitet naukowy | Scientific committee

dr hab. Anna Gruca, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński, Instytut Historii PAN)

dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresławcew, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski)

dr hab. Anna Kamler, prof. ucz. (Uniwersytet Warszawski)

dr hab. Katarzyna Krzak-Weiss, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Michał Spandowski, Warszawa

dr hab. Arkadiusz Wagner, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

prof. dr hab. Waław Walecki (Uniwersytet Jagielloński)

Komitet organizacyjny | Organising committee

dr Agnieszka Fluda-Krokos – przewodnicząca

mgr Barbara Bonar

Anna Gąsior

mgr Monika Graczyk

Sebastian Grzybek

mgr Łukasz Łukawski

mgr Bartłomiej Stempin

dr Szymon Sulecki

Magdalena Walinowska

Przygotowanie strony internetowej i materiałów konferencyjnych

Website and conference materials design

mgr Witold Brzoskowski

Tłumaczenia | Translation

mgr Magdalena Stempin

Strona wydarzenia | Website

<http://biblioteka.pau.krakow.pl/explicitus-est-liber>

Wydarzenie na Facebooku | Facebook event

<https://www.facebook.com/events/1322418634907819>

Grafika przewodnia | Graphic of the conference

Preclarus et insignis Tractatus Docens Modum legendi abbreviaturas vtriusq[ue] censure,

studiosis tirunculis valde necessarius, ac a multis mendis purgatus & emendatus,

[Kraków : Florian Ungler, 1531]. – [56] k., sygn. A-G8 : il. drzewor. (herb) ; 8°.

– sygn. PAU St.Dr. 48.

Wydawnictwo towarzyszące Międzynarodowej Konferencji Naukowej

„Explicitus est liber. Dziedzictwo sztuki drukarskiej do roku 1800”

Redakcja | Editing: Agnieszka Fluda-Krokos

ISBN 978-83-7676-349-1

Międzynarodowa konferencja naukowa

„Explicitus est liber”

Dziedzictwo sztuki drukarskiej do roku 1800

17–18 listopada 2022

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

Niemalże 550 lat temu ukazał się w Krakowie pierwszy znany polski druk – przygotowany w krakowskiej oficynie Kaspra Straubego kalendarz na rok 1474, wydany najprawdopodobniej w roku 1473. Kraków – jako kolebka drukarstwa polskiego i miejsce działalności najsłynniejszych pierwszych oficyn (m.in. Szwajpolta Fiola, Kaspra Hochfedera, Jana Halera, Unglerów, Hieronima, Wietora, Scharffenbergów, Cezarych, Piotrkowczyków, Schedłów) – jest również doskonałym miejscem, by o historii drukarstwa debatować. Celem trzeciej, zaplanowanej jako cykliczne spotkania konferencji poświęconych zbiorom specjalnym, będzie kompleksowa refleksja nad zagadnieniami związanymi z rozwojem i dziedzictwem sztuki drukarskiej – starych druków, czyli publikacji wydanych do roku 1800, a będących obiektami badań wielu dziedzin.

Obrady będą skupione wokół zagadnień tworzenia, gromadzenia, opracowania, przechowywania, zabezpieczania, konserwacji i udostępniania zbiorów starodrukowych (w formie tradycyjnej, jak i zdigitalizowanej), jak również fenomenu pierwszych druków i księgozbiorów, ich dostępności i wykorzystywania. Od strony technicznej produkcji pojawią się np. oficyny, papiernie, gisernie, mecenas, problematyka tementologiczna i cenzorska; z perspektywy odbiorcy – zakupy, katalogi, społeczne i edukacyjne aspekty upowszechnienia druku, właściciele i znaki własnościowe, kolekcje, biblioteki historyczne i tzw. życie książki. Spotkanie będzie także okazją do dyskusji na temat współczesnego statusu starych druków – od postulatu zmiany cezury czasowej po funkcjonowanie najstarszych wydawnictw na rynku antykwarycznym.

Hasło przewodnie „Explicitus est liber”, czyli zamieszczany na końcu zwojów zapis informujący o tym, że książka została rozwinięta, daje możliwość wieloaspektowego spojrzenia na stare druki – jako pewien etap w rozwoju środków komunikacji oraz ich ewolucji i znaczenia jako materialnego nośnika informacji.

dr Agnieszka Fluda-Krokos

Dyrektor Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie

International Academic Conference

“Explicitus est liber” The Printing Heritage until 1800

17–18 November 2022

The Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

Almost 550 years ago, in Krakow, a first known Polish print came out – a 1474 calendar prepared in the Kasper Straube’ printing house in Krakow, published most probably in 1473. Krakow, as the cradle of Polish print and the place of activity of some famous early printing houses (e.g. Schweipolt Fiol’s, Kasper Hochfeder’s, Jan Haller’s, the Ungler family, Hieronymus Vietor’s, the Scharffenberg family, the Cezary family, the Piotrkowczyk family and the Schedl family printing houses), makes also a perfect location for a debate on the history of printing.

The aim of this conference, third of the scheduled meetings revolving around special collections, is a comprehensive reflection about the development and heritage of the art of printing – old prints published up to 1800, which constitute a research subject for multiple disciplines. The discussion shall focus on the issues of creating, collecting, developing, maintaining, protecting, preserving and sharing the old prints collections (in traditional and digital form) as well as the phenomena of first prints and libraries, their availability and use. As far as the production technology is concerned, the issues such as printing houses, paper mills, foundries, patrons, tегumentology and censorship will be covered and from the receivers’ perspective – purchases, catalogues, the social and educational aspects of the popularisation of print, owners and bookplates, collections, historic libraries and the so-called ‘life of a book’. The event will also create an opportunity to talk about the current status of old prints – from a demand to change time frames up to the functioning of the oldest books on the antiquarian market.

The theme „Explicitus est liber”, a notation put at the end of a scroll to inform that the book had been unfold, opens the possibility to look at old prints from many perspectives – as the stage of development of communication media as well as their evolution and meaning as a tangible medium.

Agnieszka Fluda-Krokos, PhD

Director of the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

PROGRAM

DZIEŃ PIERWSZY

17 listopada 2022 (czwartek)

- 9:00–9:10 rozpoczęcie, powitanie
dr Agnieszka Fluda-Krokos
Dyrektor Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie
- 9:10–9:15 słowo wstępne
prof. dr hab. Jan Ostrowski
Prezes Polskiej Akademii Umiejętności

Sesja I: Kolekcje i proveniencje, cz. 1

Przewodnicząca: dr hab. Katarzyna Krzak-Weiss, prof. UAM

- 9:15–9:30 **mgr Iryna Zhuravlova**
Central Scientific library of V.N. Karazin / Charków
*Old Polish prints of the XVI–XVII centuries from library collection
libraries of Karazin University: history, features, research*
- 9:30–9:45 **mgr Eva Praškevič**
Litewska Biblioteka Narodowa im. Martynasa Mažvydasa / Wilno
*Książki Officina Plantiniana w zbiorach Litewskiej Biblioteki
Narodowej im. Martynasa Mažvydasa*
- 9:45–10:00 **mgr Liudmyła Khaukha**
Museum of Book and Printing of Ukraine / Kijów
*Engravings of the Ukrainian artist of the Baroque and Rococo
period Hryhoriy Levytskyi (1697– 1769) in old prints from the
collection of the Museum of Books and Printing of Ukraine (Kyiv)*

10:00–10:15 **mgr Monika Sobczak-Waliś**
Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka w Kaliszu
Od „Chronica Polonorum” do „Lekarza dla włościan” – kolekcja starodruków Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Adama Asnyka w Kaliszu

10:15–10:30 **dr Marta Kasprowska-Jarczyk**
Biblioteka Śląska w Katowicach
Historiografia śląska w zasobie starych druków Biblioteki Śląskiej

10:30–10:45 **dr Szymon Sułcki**
Archiwum i Biblioteka OO. Karmelitów na Piasku
Makulatura w oprawach starodruków z biblioteki karmelitów na Piasku

10:45–11:00 dyskusja

11:00–11:30 przerwa kawowa

Sesja II: Kolekcje i proveniencje, cz. 2

Przewodniczący: **dr hab. Arkadiusz Wagner, prof. UMK**

11:30–11:45 **dr hab. Piotr Pokora, prof. UAM**
Biblioteka Raczyńskich, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Silesiana poklasztorne w zbiorach Biblioteki Raczyńskich

11:45–12:00 **mgr s. Barbara Bonar CHR**
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie
Stare druki z daru Jana Matejki w Zbiorach Specjalnych Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie – przyczynek do badań proveniencyjnych

12:00–12:15 **mgr Alicja Łuczyńska**
Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
Kolekcja starych druków Biblioteki Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie jako źródło do badań proveniencyjnych księgozbiorów rozproszonych po II wojnie światowej na terenie byłych Prus Wschodnich

12:15–12:30 **mgr Agata Michalska**
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica
Szesnastowieczne druki z dawnej Zbiorczej Biblioteki Kościelnej w Szczecinie – wstępna charakterystyka zasobu

12:30–12:45 **dr Monika Sulejewicz-Nowicka**
Uniwersytet Łódzki, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego
Repertuar wydawniczy i pochodzenie niemieckojęzycznych starodruków pierwszej połowy siedemnastego stulecia zgromadzonych w BUŁ

12:45–13:00 dyskusja

13:15–14:15 przerwa

Sesja III: Kolekcje i proveniencje, cz. 3

Przewodniczący: **prof. dr hab. Waław Walecki**

14:30–14:45 **mgr Łukasz Łukawski**
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie
Kolekcja starych druków z Biblioteki Instytutu Geologii PAN w Krakowie jako nowy (stary?) nabytek w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie – charakterystyka

14:45–15:00 **kust. nauk. Małgorzata Trojnacka**
Biblioteka Uniwersytecka KUL, Oddział Zbiorów Specjalnych, Sekcja Starych Druków
Książce moje sprawy powierzam. Właściciele i użytkownicy dawnej książki w świetle zapisków nieproveniencyjnych na kartach starych druków ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej KUL

- 15:00–15:15 **mgr Agnè Zemkajutė**
Wróblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences / Wilno
Destinies of the Books in the Presence of Wars and Occupations: the Case of the Wróblewski Library's Incunabula
- 15:15–15:30 **dr Svitlana Zinchenko**
Muzeum Narodowe we Lwowie im. Andrieja Szeptyckiego
Supereklibris bibliofilów lwowskich XVI–XVIII wieku
- 15:30–15:45 **mgr Michał Spadowski**
Warszawa
O mądre gromadzenie starych druków
- 15:45–16:00 dyskusja
- 16:00–16:30 przerwa kawowa

Sesja IV: Konserwacja, digitalizacja, popularyzacja

Przewodnicząca: dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresławcew, prof. UWM

- 16:30–16:45 **mgr Sylwia Popławska**
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Stare druki z krakowskich oficyn: J. Unglera, J. Hallera, Szarfenberga, Łazarzowej i innych. Zagadnienia związane z tzw. konserwacją w bloku i konserwacją tradycyjną, realizowaną w duchu minimalnej ingerencji w zabytek
- 16:45–17:00 **mgr Kamila Kokot-Kanikuła**
mgr Anna Sobolewska
Biblioteka Politechniki Gdańskiej / Politechnika Gdańska
Doświadczenia Biblioteki Politechniki Gdańskiej w pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy na konserwację i digitalizację starodruków
- 17:00–17:15 **mgr Anna Drzewiecka**
Archiwum Państwowe w Łodzi
Popularyzacja kolekcji starodruków przechowywanych w bibliotece Archiwum Państwowego w Łodzi

- 17:15–17:30 **mgr Júlia Rédey-Keresztény**
University Library and Archives of Eötvös Loránd
Tudományegyetem, Budapest
Old Hungarian Prints of ELTE University Library in social media
- 17:30–17:45 dyskusja
- 18:00–19:00 pokaz starych druków w Archiwum i Bibliotece OO. Karmelitów w Krakowie

DZIEŃ DRUGI

18 listopada 2022 (piątek)

- 8:30–9:30 pokaz starych druków w Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie

Sesja V: Ośrodki i oficyny

Przewodnicząca: dr hab. Maria Pidłypczak-Majerowicz

- 9:45–10:00 **PhD Valentyna Bochkovska**
Museum of Book and Printing of Ukraine / Kijów
Graphic images of the Printing House of the Kyiv–Pechersk Monastery XVII–XX c. as a resource of study of the history of architectural changes of the building
- 10:00–10:15 **dr hab. Piotr Chomik**
Uniwersytet w Białymstoku
Typografie monasterskie w Wielkim Księstwie Litewskim w XVII wieku
- 10:15–10:30 **dr Iryna Kachur**
Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. Wasyla Stefanyka
Analiza typograficzna jako narzędzie dla ustalenia repertuaru wydawniczego (na przykładzie lwowskiej drukarni Szlichtyngów (1755–1785))

- 10:30–10:45 **mgr Irmina Kozłowska**
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Zmienne losy drukarni innowierczych działających na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego w drugiej połowie XVI wieku
- 10:45–11:00 **mgr Aleksandra Krupa-Bykowska**
Muzeum Zamkowe w Malborku
O początkach sztuki drukarskiej Jakuba Karweysse w Malborku
- 11:00–11:15 **mgr Anna Suchecka**
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Zielniki renesansowe w kolebce drukarstwa polskiego
- 11:15–11:30 **dr Olga Tkachuk**
Zakład Narodowy im. Ossolińskich
Druki z oficyny bazylianów w Supraślu : nowo odnotowane edycje, warianty, krąg odbiorców (na podstawie kolekcji starych druków Zakładu Narodowego im. Ossolińskich)
- 11:30–11:45 dyskusja
- 11:45–12:15 przerwa kawowa

Sesja VI: Szata graficzna

Przewodniczący: dr hab. Piotr Chomik

- 12:15–12:30 **dr Arkadiusz Adamczuk**
Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
Raj bezpieczny szlachcica czyli Ilustracje w dziele „Skład albo skarbiec znakomity sekretów oekonomiej ziemianskie Jakuba Kazimierza Haura”
- 12:30–12:45 **dr hab. Katarzyna Krzak-Weiss**
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej
Wokół wyposażenia graficznego czwartej edycji „Żywota Pana Jezusa Krysta” Baltazara Opeca

- 12:45–13:00 **mgr Adam Perzyński**
Uniwersytet Warszawski
Dla iasniejszego zrozumienia” – rola ilustracji w „Hippice” Krzysztofa Moniwida Dorohostajskiego
- 13:00–13:15 **dr Adam Szczepaniec**
Biblioteka Jagiellońska
Kilka uwag o dwóch klockach podróży z 2. poł. XVI w. w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej
- 13:15–13:30 dyskusja
- 13:45–14:45 przerwa

Sesja VII: Studium przypadków

Przewodnicząca: dr Agnieszka Fluda-Krokos

- 15:00–15:15 **mgr Wojciech Graś**
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Uwagi o nakładzie Statutu Jana Łaskiego
- 15:15–15:30 **dr hab. Krzysztof Sitnik**
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Prace translatorskie bernardyna Pawła z Łęczycy (1572–1642)
- 15:30–15:45 **dr hab. Piotr Tańkowski, prof. UW**
Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Italian Wars under Printing Press
- 15:45–16:00 **mgr Przemysław Wątroba**
Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
Nieznana edycja dzieła Jeana-Francoisa Neufforge’a ze zbiorów Stanisława Augusta

- 16:00–16:15 **dr Izabela Wienczek-Sielska**
Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
Małe trzęsienie ziemi – o wydobytych z oprawy Katechizmie łotewskim (1585)
- 16:15–16:30 **mgr Renata Wilgosiewicz-Skutecka**
Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Uniwersytet Adama Mickiewicza
Jeden druk, wiele pytań – wokół „La Conqueste du Grand Charlemaigne” z księgozbioru braci Grimm w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu
- 16:30–16:45 **mgr Mateusz Zimny**
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Zaginiony gdański druk Konrada Baumgartena z 1498, czyli tajemnica podwójnego, duchackiego (?) krzyża
- 16:45–17:15 dyskusja, podsumowanie konferencji
- 17:15 przerwa kawowa
- 18:00 spacer śladami krakowskich oficyn

ABSTRAKTY | ABSTRACTS

T. = tytuł / A. = abstrakt / SK. = słowa kluczowe

S. = subject / A. = abstract / KW. = keywords

1. Arkadiusz Adamczuk / dr / Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

T.: *Raj bezpieczny szlachcica, czyli Ilustracje w dziele „Skład albo skarbiec znakomity sekretów oekonomiej ziemianskie Jakuba Kazimierza Haura”*

A.: Swoista i niezwykła encyklopedia: *Skład albo skarbiec znakomity sekretów oekonomiej ziemianskiej*, autorstwa Jakuba Kazimierza Haura, pozostaje dziełem frapującym i ciągle jeszcze mało rozpoznany. Edycja, która wyszła w krakowskiej oficynie Mikołaja Aleksandra Schedla w roku 1693, zwraca uwagę bogatą starannie dobraną szatą graficzną. Składają się na nią wysokiej klasy artystycznej drzeworyty o tematyce biblijnej, uzupełnione o ilustracje różnej jakości, wykonane zapewne bezpośrednio do tego wydania. Ich bogactwo i różnorodność podkreślają walory edytorskie dzieła. Nigdy jeszcze nie były one przedmiotem osobnych studiów. O Haurze pisano dotąd jako o pisarzu rolniczym, zwracając uwagę na miejsce jego dzieł w kulturze sarmackiej. Jak dotąd nie poddano analizie warstwy ilustracyjnej *Składu...*, w kontekście jego opisanego folwarku jako samowystarczального światka, na czele którego stoi szlachcic posesjonat. W tym kontekście ilustracje biblijne nabierają szczególnego znaczenia. Zaprezentowany referat pokaże ich źródło (miejsce pierwszego użycia), a przede wszystkim znaczenie kulturowe i symboliczne w na tle kultury sarmackiej.

SK.: Jakub Kazimierz Haur, folwark, ilustracja biblijna, drzeworyty

1. Arkadiusz Adamczuk / PhD / Library of the John Paul II Catholic University of Lublin

S.: *Nobleman's safe heaven – illustrations in “Skład albo skarbiec znakomity sekretów oekonomiej ziemianskie Jakuba Kazimierza Haura”*

A.: A peculiar and unique encyclopaedia: *Skład albo skarbiec znakomity sekretów oekonomiej ziemianskiej*, by Jakub Kazimierz Haur is still an intriguing and not very well known work. The edition published in 1693 by Mikołaj Aleksander Schedel's house in Krakow attracts attention with its rich and meticulously picked format. It consists of the biblical woodcuts of high artistic value completed with illustrations of varying quality made most probably especially for

this publication. Their richness and variety underline the work's editorial value. Never before have they been a subject of separate studies. Until now, Haur was mentioned as an agriculture writer, paying attention to the place of his works in the culture of sarmatism. The illustrations of *Skład...* in the context of the description of a farm as a self-sufficient world with a noble possessor as its head, have not yet been analysed. In this context, the biblical illustrations assume particular importance. The presented paper will show not only their source (place where they were used for the first time), but most of all their cultural and symbolic meaning against the backdrop of Sarmatism.

KW.: Jakub Kazimierz Haur, farm, biblical illustration, woodcuts

2. Walentyna Boczkowska / dr / Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy

T.: *Przedstawienia graficzne domu wydawniczego Ławry Peczerskiej w Kijowie od XVII do XX w. jako źródło studiów nad historią zmian architektonicznych budynku*

A.: Drukarnia w kijowskim klasztorze w jaskiniach powstała na początku XVII w. Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy znajduje się w dawnym budynku drukarni kijowskiego monasteru.

Drukarnia kijowskiego klasztoru w jaskiniach była pierwszą w całej środkowej i wschodniej Ukrainie i działa nieprzerwanie przez ponad 300 lat. Od czasu rozpoczęcia działalności w wieku XVII drukowano tu książki w językach łacińskim, polskim, cerkiewno-słowiańskim, ukraińskim.

Przez ostatnie 400 lat drukarnia była kilkakrotnie przebudowywana – od małego drewnianego budynku w wieku XVII, po konstrukcję ceglana w 1700 r., przebudowę w wieku XVII i renowację po II wojnie światowej. Ponieważ z wieków XVII i XVIII zachowały się jedynie nieliczne dokumenty odnoszące się do historii budynku, kompleksu architektonicznego Ławry Kijowsko-Peczerskiej w ogóle, a szczególnie klasztornej drukarni, w badaniach uwzględnione zostały przedstawienia graficzne z XVII–XX w. Korpus tego typu źródeł reprezentują druki, grawiury starodruków z kolekcji Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy, rysunki i fotografie, które umożliwią wizualizację i analizę historii zmian architektonicznych. W artykule wykorzystano także dokumenty pochodzące z klasztornej drukarni zachowane w Centralnym Archiwum Historycznym w Kijowie oraz dokumenty z Archiwum Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy z lat 1975–2008.

SK.: Kijowski klasztor w jaskiniach, drukarnia XVII–XX w., przedstawienia graficzne, Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy, zmiany architektoniczne budynku

2. Valentyna Bochkovska / PhD / Museum of Book and Printing of Ukraine
S.: *Graphic images of the Printing House of the Kyiv–Pechersk Monastery XVII–XX c. as a resource of study of the history of architectural changes of the building*
A.: Kyiv Cave Monastery Press was built in the early XVII century. Museum of Book and Printing of Ukraine is housed in a former building of the Kyiv Cave Monastery Printing House.

Kyiv Cave Monastery Press was the first printing house in the entirety of the Central and Eastern Ukraine and worked constantly for over 300 years. Since the beginning of its activity in the XVII c. the printing house published books in Latin, Polish, Church-Slavic, Ukrainian.

For the last 400 centuries the Printing House was repeatedly rebuilt – from a small wooden building in the XVII c. to the construction of a brick building in 1700, reconstruction in the XVII c. and restoration after the destruction during the Second World War. Due to the fact that only few documents of the XVII–XVIII c., concerning the history of building the architectural complex of the Kiev–Pechersk Monastery in general and the Monastery Printing House in particular, have been preserved, I involved in its study graphic images of the XVII–XX century. The corps of such resources is represented by prints, gravures of the old printed books from the collection of the Museum of Book and Printing of Ukraine, drawings and photos that will allow to visualize and analyze the history of architectural changes. In the article also uses documents of the Monastery Printing House which preserves in Central Historical Archive of Ukraine in Kyiv and documents of the Archive of the Museum of Book and Printing of Ukraine 1975–2008.

KW.: Kyiv Cave Monastery, Printing House XVII–XX c., Graphic images, Museum of Book and Printing of Ukraine, architectural changes of the building

3. s. Barbara Bonar CHR / mgr / Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie
T.: *Stare druki z daru Jana Matejki w Zbiorach Specjalnych Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. Przyczynek do badań proveniencyjnych*

A.: W ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost badań proveniencyjnych starych druków. W niniejszym referacie przedstawiony zostanie przykład daru Jana Matejki przekazany Towarzystwu Naukowemu Krakowskiemu w roku 1868, a który znajduje się obecnie w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. Na jego przykładzie wykazana będzie potrzeba prowadzenia badań proveniencyjnych zbiorów starodrukowych Biblioteki.

SK.: Jan Matejko, stare druki, badania proveniencyjne

3. s. Barbara Bonar CHR / MA / the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

S.: *Old prints donated by Jan Matejko in the Special Collections of the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow. A preliminary provenance research*

A.: In recent years, a significant growth in the number of provenance research of old prints has been observed. The paper presents an example of a gift donated to the Cracow Scientific Society by Jan Matejko in 1868, which is currently included in the collection of the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow. On this example, a need for conducting provenance research of the Library old prints collection will be demonstrated.

KW.: Jan Matejko, old prints, provenance research

4. Piotr Chomik / dr hab. / Uniwersytet w Białymstoku

T.: *Typografie monasterskie w Wielkim Księstwie Litewskim w XVII wieku*

A.: Monastery prawosławne w Rzeczypospolitej były nie tylko ośrodkami życia kontemplacyjnego, ale też ważnymi centrami kultury cerkiewnej. Mnisi gromadzili bogate zbiory biblioteczne, sporządzali kroniki i latopisy czy przepisywali księgi liturgiczne. W monasterach, szczególnie w końcu XVI i na początku XVII wieku, zakładano też drukarnie w trosce o wzrost świadomości wyznawców ludności prawosławnej. Drukarnie były jednym z elementów reform i rozwoju Cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej.

SK.: monasteries, drukarstwo, Wielkie Księstwo Litewskie

4. Piotr Chomik / dr hab. / University of Białystok

S.: *Monastery typographies in the 17th c. Grand Duchy of Lithuania*

A.: The Russian Orthodox monasteries in the Commonwealth were not only the centers of contemplative life but also important centers of the orthodox church culture. The monks used to gather library collections, prepare chronicles and letopises or rewrite liturgical books. In monasteries, particularly in late 16th and early 17th c., printing houses were also established in order to increase the religious awareness of the Russian Orthodox confessors. Printing houses were one element of the reform and development of the Russian Orthodox Church within the Commonwealth.

KW.: monasteries, printing, Grand Duchy of Lithuania

5. Anna Drzewiecka / mgr / Archiwum Państwowe w Łodzi

T.: *Popularyzacja kolekcji starodruków przechowywanych w bibliotece Archiwum Państwowego w Łodzi*

A.: Celem artykułu jest omówienie podejmowanych działań popularyzatorskich kolekcji starodruków przechowywanych w bibliotece Archiwum Państwowego w Łodzi. W pierwszej części przedstawiony został zarys historyczny łódzkiego archiwum oraz biblioteki archiwalnej i jej profil. Następnie zostały scharakteryzowane podjęte działania promocyjne zabytkowych zbiorów, ich odbiór oraz zainteresowanie społeczności lokalnej.

SK.: Archiwum Państwowe w Łodzi, Biblioteka Archiwum Państwowego w Łodzi, starodruki, zbiory specjalne, popularyzacja

5. Anna Drzewiecka / MA / State Archive in Łódź

S.: *Popularisation of the old-prints collection stored in the library of the State Archive in Łódź*

A.: The aim of the paper is to discuss the measures taken to popularise the old-prints collection stored in the Library of the State Archive in Łódź. The first part presents a historical outline of the Łódź Archive and its Library together with its profile. Then, the measures taken to promote historic collections, their reception and the interest of the local community are characterised.

KW.: State Archive in Łódź, the Library of the State Archive in Łódź, old-prints, special collections, popularisation

6. Wojciech Graś / mgr / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

T.: *Uwagi o nakładzie „Statutu” Jana Łaskiego*

A.: Celem wystąpienia jest przybliżenie wyników prowadzonych przeze mnie badań nad nakładem *Statutu* Jana Łaskiego. W referacie chcę wskazać, skąd w literaturze przedmiotu pojawił się pogląd o skromnej liczbie wydrukowanych egzemplarzy tego dzieła (12 na pergaminie i 150 na papierze) oraz w jaki sposób pogląd ten się upowszechnił. Następnie skonfrontuję go z moimi ustaleniami bazującymi na obecnym stanie badań nad oficyną Jana Hallera i wynikami prowadzonej przeze mnie kwerendy. W dalszej części wystąpienia chcę również poruszyć kwestię wariantów i różnic pomiędzy egzemplarzami pergaminowymi a papierowymi, a także przedstawię własne szacunki dotyczące możliwego nakładu tego druku.

SK.: *Statut* Łaskiego, Jan Haller, Aleksander Jagiellończyk, druk na pergaminie

6. Wojciech Graś / MA / Adam Mickiewicz University in Poznań

S.: *Notes on the edition of Jan Łaski's "Statut"*

A.: The aim of the presentation is to familiarise the results of my research on the edition of Jan Łaski's *Statut*. In the paper, I would like to point out the source of the opinion that only few copies of this work have been printed (12 on parchment and 150 on paper) and the way in which this view became popular. Then, I would compare it with what I established on the basis of the current state of the research on the Jan Haller Publishing House and with the results of my query. In the following part of the presentation, I would like to refer to the issue of the variants and the differences between parchment and paper copies as well as to present own estimations concerning the possible volume of this print.

KW.: Łaski's *Statut*, Jan Haller, Aleksander Jagiellończyk, print on parchment

7. Iryna Kachur / dr / Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. Wasyla Stefanyka

T.: *Analiza typograficzna jako narzędzie dla ustalenia repertuaru wydawniczego (na przykładzie lwowskiej drukarni Szlichtyngów (1755–1785))*

A.: Za najważniejsze źródło informacji o starym druku tradycyjnie uważa się kartę tytułową, z której bibliografowie czerpią podstawowe wiadomości o jego autorzu, tytule, numeracji tomów i kolejności edycji, wydawnicze dane. Znane są jednak liczne publikacje, które podają niepełne lub sfalszowane wiadomości. Jednym z największych prowincjonalnych galicyjskich producentów takich druków w XVIII w. było rodzinne przedsiębiorstwo Szlichtynów, gdzie często tłoczyli anonimowo, w korsarskich edycjach powtarzali bez zmian adres wydawniczy pierwowzoru albo podawali fałszywe miejsca druku (krajowe, zagraniczne lub całkowicie zmyślane). Ustalenia możliwie kompletnego repertuaru wydawniczego tej oficyny dokonano wskutek zastosowania metody analizy typograficznej. Uzyskane wyniki zostały usystematyzowane: wyodrębniono komplet zasobów typograficznych używanych przez rodzinę Szlichtyngów przez cały okres jej działalności, ujawniono główne cechy praktyki wydawniczo-drukarskiej oraz preferencje w technice składania.

SK.: drukarnia Szlichtyngów, korsarskie edycje, fałszywe adresy, analiza typograficzna, repertuar wydawniczy

7. Iryna Kachur / PhD / Stefanyk National Science Library of Ukraine in Lviv
S.: *Typographic analysis as a tool for establishing publishing repertoire (on the example of the Sklichtin Printing House in Lviv (1755–1785))*

A.: The title page, from which the bibliographers derive knowledge about the author, title, volume numeration and order, and editorial information, is traditionally considered the major source of information about an old print. However, there are numerous publications known that give incomplete or false informa-

tion. One of the biggest 18th producers of such prints in the province of Galicia was the Sklichtin family company, where the prints were produced anonymously, as pirate editions, repeating the imprint of the original publisher without any changes or with false place of publication (domestic, foreign or completely fictitious). The most possible complete publishing repertoire of the publishing house has been established based on the typography analysis method. The results have been systematised: a set of typographic sources used by the Sklichtin family throughout the period of their activity has been separated, main features of the editorial-printing practice and preferred typesetting technique have been revealed.

KW.: Sklichting Printing House, pirate editions, false publisher's imprints, typography analysis, publishing repertoire

8. Marta Kasprowska-Jarczyk / dr / Biblioteka Śląska w Katowicach

T.: *Historiografia śląska w zasobie starodrucznym Biblioteki Śląskiej*

A.: Zasób starodrukowy Biblioteki Śląskiej liczy ponad 27 000 egzemplarzy. Z tej bogatej kolekcji, zróżnicowanej pod względem tematycznym, gatunkowym i językowym, autorka referatu wybrała do analizy druki przynależące do historiografii śląskiej.

Rozważania rozpoczną się od *Gentis Silesiae Annales* Joachima Cureusa (w śląskiej księżnicy zachowało się aż sześć egzemplarzy wydania z 1571 r. oraz liczne starodruczne tłumaczenia na język niemiecki). Przedmiotem analiz będą również dzieła Nicolausa Henel von Hennefelda (*Breslographia* oraz *Silesiographia* z 1613 r.), Jakuba Schickfußa (*New vermeherte Schlesische Chronica* z 1625 r. w trzech egzemplarzach) i osiemnastowieczne edycje dzieł historycznych.

Poszczególne wydania bądź egzemplarze zostaną scharakteryzowane i opisane, ze zwróceniem szczególnej uwagi na elementy ramy wydawniczej dawnych śląskich kronik i roczników bądź unikatowy charakter druków.

SK.: Biblioteka Śląska, historiografia śląska, stare druki, Joachim Cureus

8. Marta Kasprowska-Jarczyk / PhD / Silesian Library in Katowice

S.: *Silesian historiography in the Silesian Library old-prints collection*

A.: The Silesian Library old-prints collection contains over 27,000 copies. From this wide collection, diverse in terms of themes, genres and languages, some prints belonging to the historiography of Silesia have been chosen for analysis.

Firstly, Joachim Cureus's *Gentis Silesiae Annales* (as many as six copies of the 1571 edition and numerous old-prints translated into German have remained

in the Silesian Library) will be taken into consideration. The works by Nicolaus Henel von Hennefeld (*Breslographia* and *Silesiographia* of 1613) and Jacob Schickfuß (three copies of *New vermeherte Schlesische Chronica* of 1625) as well as the 18th century editions of historical works will also be analysed.

Each edition or copy will be characterised and described, with particular attention drawn to the elements of the editorial framework of old silesian chronicles and annals or the prints' unique character.

KW.: Silesian Library, silesian historiography, old prints, Joachim Cureus

9. Liudmyla Khaukha / mgr / Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy/ Kijów
T.: *Grawerunki Grigorija Lewickiego (1697–1769), ukraińskiego artysty okresu baroku i rokoko, w starych drukach z kolekcji Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy (Kijów)*

A.: W proponowanym artykule naukowym przedstawiono stare druki (*Apostołowie* 1737, 1752; *Filozofia Arystotelesa* 1745) z kolekcji Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy (Kijów) z grawerami niezwykłego ukraińskiego artysty z czasów baroku i rokoko, Grigorija Lewickiego (1697 – 19.05.1769). Marginalny zapis tych egzemplarzy został opublikowany po raz pierwszy. Grigorij Kyrłowicz Lewicki-Nis (jak nazywano go w ówczesnych tekstach – *Grigorij Kopersztych*) to najbardziej utalentowany twórca ukraiński epoki baroku i rokoko. Wśród jego prac znajdujących w Ukrainie jest ok. 40 grawerunków: rozprawy naukowe, grawerunki panegiryczne, portrety, obrazki ludowe, ilustracje książkowe. Studiował w latach 20. XVIII w. we Wrocławiu. Później interesowała go praca w drukarni Ławy, dla której wykonał 21 grawerunków. Obecnie wszystkie prace G. Lewickiego uwzględnia wykaz narodowego dziedzictwa Ukrainy.

SK.: Grigorij Lewicki, barok, grawerunek, Muzeum Książki i Drukarstwa Ukrainy
9. Liudmyla Khaukha / MA / Museum of Book and Printing of Ukraine / Kiev
S.: *Engravings of the Ukrainian artist of the Baroque and Rococo period Hryhoriy Levytskyi (1697–1769) in old prints from the collection of the Museum of Books and Printing of Ukraine (Kyiv)*

A.: The proposed scientific article presents old prints (*Apostles* 1737, 1752; *Philosophy of Aristotle* 1745) from the collection of the Museum of Book and Printing of Ukraine (Kyiv) with engravings by an outstanding Ukrainian artist of the Baroque and Rococo period Hryhoriy Levytskyi (1697 – 19.05.1769). Marginal record of these copies are published for the first time. Hryhoriy Kyrlovych Levytskyi-Nis (as he was called in contemporary papers – *Hryhoriy the Kopershtyhar*) is the most talented artist in Ukraine of the Baroque and Rococo

period. His works in Ukraine include about 40 engravings: theses, panegyric engravings, portraits, folk pictures, book illustration. He studied in Wrocław in the 20s of the XVIII century. Later was interested in working in the Lavra printing house, for which he executed 21 engravings. Today, all works of H. Levytskyi are included in the Register of National Heritage of Ukraine.

KW.: Hryhori Levytskyi, Baroque, engravings, Museum of Book and Printing of Ukraine

10. Kamila Kokot-Kanikuła / mgr / Biblioteka Politechniki Gdańskiej / Politechnika Gdańska

Anna Sobolewska / mgr / Biblioteka Politechniki Gdańskiej / Politechnika Gdańska
T.: *Doświadczenia Biblioteki Politechniki Gdańskiej w pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy na konserwację i digitalizację starodruków*

A.: Celem prezentacji będzie przedstawienie drogi Biblioteki Politechniki Gdańskiej do pozyskiwania środków finansowych z ministerialnych programów na konserwację i digitalizację cennych zbiorów. Omówione zostaną projekty zrealizowane w latach 2012–2022, na które otrzymano dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwa Edukacji i Nauki. W ramach otrzymanych funduszy udało się poddać niezbędnym zabiegom renowacyjnym, zdigitalizować oraz udostępnić w Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej (pbc.gda.pl) ponad 50 starodruków, a kolejnych 16 obiektów jest w trakcie renowacji, zgodnie z założeniami projektu na lata 2021–2023. Zostaną omówione prace koncepcyjne wokół doboru księgozbioru, poszczególne etapy harmonogramu prac projektowych oraz jakie korzyści, ale też i trudności wynikły w trakcie ich realizacji.

SK.: starodruki, fundusze ministerialne, konserwacja, digitalizacja, Pomorska Biblioteka Cyfrowa

10. Kamila Kokot-Kanikuła / MA / Gdańsk Tech Library / Gdańsk University of Technology

Anna Sobolewska / MA / Gdańsk Tech Library / Gdańsk University of Technology
S.: *Experiences of the Gdańsk Tech Library in obtaining external funds for conservation and digitalisation of old-prints*

A.: The presentation aims at showing how the Gdańsk Tech Library obtained funds for conservation and digitalisation of valuable collections from ministry programmes. Projects completed in years 2012–2022 for which the funding of the Ministry of Culture and National Heritage, the Ministry of Science and Higher Education and the Ministry of Education and Science was received, will

be discussed. Thanks to the obtained funds, over 50 old-prints have undergone necessary renovation works and digitalisation and have been made available for Pomeranian Digital Library (pbc.gda.pl) while another 16 is currently being renovated, according to the programme for 2021–2023. Conceptual works regarding the selection of a book collection, stages of the design works schedule as well as the benefits and hardships which appeared during their realisation will be discussed.

KW.: old-prints, ministry funds, conservation, digitalisation, Pomeranian Digital Library

11. Irmína Kozłowska / mgr / Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

T.: *Zmienne losy drukarni innowierczych działających na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego w drugiej połowie XVI wieku*

A.: Drukarze pism innowierczych to w większości nie tylko dobrzy rzemieślnicy, ale również pisarze i tłumacze, często sami biorący udział w powstawaniu tekstów później przez nich wydawanych. Identyfikacja z treścią drukowanych utworów wymuszała konieczność zmierzenia się z konsekwencjami wynikającymi z propagowania określonych poglądów. Gdy przyjrzymy się postaciom takim jak Cyprian Bazylik, Daniel z Łęczycy czy Szymon Budny, zauważamy, że cechą dla nich charakterystyczną będzie duża mobilność. Prowadzone przez nich oficyny mają charakter efemeryczny. Nieśwież, Zasław, Uzda czy Łosk, to drukarnie, które z racji łączących je relacji i okresowości działania, możemy niejako nazwać wędrownymi. Wędrują sami drukarze, ale także materiał typograficzny. Bogaty protektor jest w stanie z powodu konfliktu z niepokornym drukarzem przenieść cały zakład. Druki rozpoczynane w jednej oficynie są przygotowywane w innej, by ostatecznie ukazać się w kolejnej, za każdym razem zmieniane i komentowane – taki przebieg ma na przykład edycja *Biblii* Szymona Budnego. Kwestią, której rozważenie proponuję, jest odpowiedź na pytanie, jak układały się tory wędrowki osób związanych z drukiem innowierczym w Wielkim Księstwie Litewskim, ale też jego materialnego zaplecza. Na ile nakładca miał wpływ na tekst drukowanego dzieła, a na ile ważna była opinia protektora i jakie było pole manewru samego autora. I w końcu, czy i jakie ślady tych wędrowek możemy dostrzec „odciśnięte” w samym druku.

SK.: drukarnie innowiercze, Wielkie Księstwo Litewskie, Szymon Budny, Łosk, Nieśwież

11. Irmína Kozłowska / MA / Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw
S.: *Changing history of heterodox printing houses in the territory of Grand Duchy of Lithuania in the second half of 16th c.*

A.: Printers of heterodox writings were not only good artisans but also writers and translators, who often personally took part in the creation of texts they published. As they identified with these works, it was necessary for them to confront the consequences of promoting particular ideas. If we consider individuals such as Cyprian Bazylik, Daniel z Łęczycy, or Szymon Budny, we will notice that they were all very mobile. The publishing houses they used to run were ephemeral. Nieśwież, Zasław, Uzda or Łosk, these are printing houses that may be called itinerant due to the relations between them and periodical activity. Not only the writers but also typographic material was a wandering one. A rich protector, in case of a conflict with a disobedient pressman, was able to move an entire workshop. Works, the printing of which began in one printing house, were prepared in a different one, to finally be published in yet another, each time undergoing changes and being commented upon – such was the publication process of Szymon Budny's edition of *Bible*. The issue which according to me should be considered is the question what were the courses of journeys of the persons related to heterodox printing within the grand Duchy of Lithuania and also what was its material background. How much influence did the merchant employer have on the printed work, how important was the protector's opinion and how much room for manoeuvre did the author himself have? And finally, if and what traces of those journeys can we notice in the print itself?

KW.: heterodox printing houses, Great Duchy of Lithuania, Szymon Budny, Łosk, Nieśwież

12. Aleksandra Krupa-Bykowska / mgr / Muzeum Zamkowe w Malborku

T.: *O początkach sztuki drukarskiej Jakuba Karweysse w Malborku*

A.: Jakuba Karweysse można uznać za pioniera drukarstwa na Pomorzu w XV wieku. Informacje dotyczącego jego życia są bardzo fragmentaryczne, brakuje nawet podstawowych danych, jak data urodzenia oraz śmierci. Urodził się we wsi Karweyse, położonej niedaleko Malborka. Podczas wędrowki czeladniczej odwiedził Niemcy, gdzie kształcił się w złotnictwie, a także poznawał sztukę typograficzną. Jako mistrz kunsztu złotniczego prowadził własny warsztat, który w 1491 r. został przekształcony na drukarnię. Zachowaną książką, która wyszła spod jego prasy, jest dzieło kanonika pomezkańskiego i dziekana katedry w Kwidzynie, Jana z Kwidzyna *Das Leben der seligen frawen Dorothee*, poświęcona bł. Dorocie z Mątów.

Malborska drukarnia była tworem krótkotrwałym i nie wywarła widocznego wpływu na rozwój sztuki typograficznej na Pomorzu. Malborskie druki posiadają estetykę książek rękopiśmiennych, nawiązujących do tradycji drukarskich z lat 70. XV wieku.

SK.: Jakub Karweysse, Malbork, drukarnia, Jan z Kwidzyna, Pomorze

12. Aleksandra Krupa-Bykowska / MA / Malbork Castle Museum

S.: *The beginnings of Jakob Karweysse's art of print in Malbork*

A.: Jakub Karweysse may be considered the 15th c. Pomeranian pioneer of printing. The data regarding his life are very much fragmentary, even the most basic information such as the dates of birth and death are missing. He was born in the village of Karweyse, close to Malbork. During his journeyman's travel, he visited Germany, where he studied goldsmithing, as well as the art of typography. As a master goldsmith, he was running his own workshop, which was turned into a printing house in 1491. One book that he printed and which was preserved was *Das Leben der seligen frawen Dorothee* by a Pomesanian canon and a dean of Kwidzyn Cathedral, Jan z Kwidzyna, devoted to the blessed Dorothea of Montau.

The printing house of Malbork has been working for only a short period of time and did not have visible impact on the development of the Pomeranian art of typography. The esthetics of the works printed in Malbork resembles the one of manuscripts, referring to the printing traditions of 1570s.

KW.: Jakob Karweysse, Malbork, printing house, Jan of Kwidzyn, Pomerania

13. Katarzyna Krzak-Weiss / dr hab. / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej

T.: *Wokół wyposażenia graficznego czwartej edycji Żywota Pana Jezusa Krysta Baltazara Opeca*

A.: Przedmiotem mego wystąpienia będzie analiza wyposażenia graficznego czwartego wydania *Żywota Pana Jezusa Krysta* Baltazara Opeca wybitego w tłoczni Macieja Szarfenberga ok. 1541, a jej celem m.in. weryfikacja dotychczasowych ustaleń dotyczących atrybucji rycin zdobiących ową edycję. Dotąd wydanie to doczekało się tylko jednego obszerniejszego omówienia, którego dokonał Józef Przyborowski (*Baltazara Opecia Żywot Pana Jezusa w pięciu wydaniach wieku XVI-go*, Warszawa 1882). Przedstawiona przez niego charakterystyka, aczkolwiek niezwykle cenna, nie jest jednak wyczerpująca. Pośród szeregu kwestii, które zostały w niej jedynie zasygnalizowane i wciąż wymagają pogłębienia, jed-

nymi z ciekawszych są bez wątpienia te, które dotyczą oprawy graficznej. I to im właśnie pragnę poświęcić uwagę w swoim wystąpieniu.

SK.: ryciny, wyposażenie graficzne, *Żywot Pana Jezusa Krysta*, Baltazar Opec, Maciej Szarfenberg

13. Katarzyna Krzak-Weiss / dr hab. / Adam Mickiewicz University in Poznań, Faculty of Polish and Classic Philology

S.: *On the graphic content of the fourth edition of Baltazar Opec's Żywot Pana Jezusa Krysta*

A.: The subject of the presentation will be an analysis of the graphic content of the fourth edition of Baltazar Opec's *Żywot Pana Jezusa Krysta* printed in Maciej Szarfenberg's presshouse around 1541 and it will aim at i.a. verifying the existing information on the attribution of prints decorating this edition. Until now, this edition has been discussed only once by Józef Przyborowski (*Baltazara Opecia Żywot Pana Jezusa w pięciu wydaniach wieku XVI-go*, Warsaw 1882). The characteristics he presented, although very valuable, fails to be sufficient. Some issues have only been indicated and require further development; the most interesting among them are definitely those referring to graphic design. These are the ones on which I would like to focus during my presentation.

KW.: prints, graphic contents, *Żywot Pana Jezusa Krysta*, Baltazar Opec, Maciej Szarfenberg

14. Alicja Łuczyńska / mgr / Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

T.: *Kolekcja starych druków Biblioteki Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie jako źródło do badań proveniencyjnych księgozbiorów rozproszonych po II wojnie światowej na terenie byłych Prus Wschodnich*

A.: Muzeum Mazurskie (obecnie Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie) było jedną z pierwszych instytucji kulturalnych założonych zaraz po zakończeniu II wojny światowej na terytorium byłych Prus Wschodnich. Jego siedzibą stał się XIV-wieczny zamek Kapituły Warmińskiej. Pierwszym dyrektorem instytucji był Hieronim Skurpski (1914–2006). Jego priorytetem i kluczowym zadaniem było zabezpieczanie dóbr kultury ocalałych z pożogi wojennej. W uruchomionej na olsztyńskim zamku składnicy zabezpieczano wyposażenia zniszczonych lub opuszczonych pałaców, kościołów, domów oraz obiektów użyteczności publicznej. Wśród zgromadzonych tam zabytków znalazły się również książki i dokumenty. Muzeum przyjmowało pojedyncze egzemplarze oraz woluminy będące częścią księgozbiorów podworskich, np. z biblioteki rodziny zu Dohna. Zgro-

madzano tu również fragmenty przedwojennych bibliotek państwowych, m.in. Stadtbibliothek Königsberg. Egzemplarze te stały się pierwszymi woluminami zapisanymi w bibliotecznych inwentarzach. Zapoczątkowały funkcjonowanie muzealnej Biblioteki, która działa do dnia dzisiejszego.

Wystąpienie ma na celu zwrócenie uwagi na potrzebę badań proveniencyjnych w instytucjach i bibliotekach założonych po zakończeniu II wojny światowej. Zaprezentowana zostanie historia największych księgozbiorów instytucjonalnych i kolekcji prywatnych gromadzonych na terenie byłych Prus Wschodnich, a także struktura proveniencyjna olsztyńskiej kolekcji muzealnej. SK.: stare druki, proveniencje, księgozbiory rozproszone

14. Alicja Łuczyńska / MA / Museum of Warmia & Mazury in Olsztyn

S.: *The old-prints collection in the Museum of Warmia & Mazury in Olsztyn as a source for provenance research on collections dispersed after World War II on the territory of former East Prussia*

A.: The Mazury Museum (now the Museum of Warmia & Mazury in Olsztyn) was one of the first cultural institutions established immediately after World War II on the territory of former East Prussia. It was located in the 14th-century Warmia Chapter Castle. The first president of the institution was Hieronim Skurpski (1914–2006). For him, a priority and a key task was to secure the cultural property that survived the fire of war. The elements of destroyed or abandoned palaces, churches, houses and public buildings were secured in the storehouse established in the Olsztyn Castle. Among the gathered pieces, there were also books and documents. Only single copies and volumes being a part of former manorial book collections, e.g. from the zu Dohna family library, were accepted by the Museum. Some pieces from pre-war national libraries, e.g. Stadtbibliothek Königsberg, have also been gathered. These copies became the first volumes recorded in library inventories. They commenced the activity of the Museum Library, which is still working.

The presentation aims at drawing attention towards the necessity to conduct provenance research in institutions and libraries established after World War II. The history of the biggest institutional and private book collections gathered on the territory of former East Prussia as well as the provenance structure of the Olsztyn Museum collection will be discussed.

KW.: old-prints, provenances, dispersed collections of books

15. Łukasz Łukawski / mgr / Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

T.: *Kolekcja starych druków z Biblioteki Instytutu Geologii PAN w Krakowie, jako nowy (stary?) nabytek w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie – charakterystyka*

A.: Celem prezentacji jest przedstawienie i pokrótce scharakteryzowanie najnowszego nabytku w kolekcji starych druków, który został przekazany Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie na podstawie umowy zwrotu z Instytutu Geologii PAN w roku 2021. Kolekcja liczy 119 tytułów, głównie naukowych, dotyczących geologii, mineralogii, chemii, botaniki, astronomii, szeroko pojętej historii naturalnej i badań nad skamieniałościami. Omówiona zostanie krótko proveniencja zbioru przekazanego z Instytutu Geologii PAN. Następnie przedstawiona zostanie analiza kolekcja pod kątem wydawniczym (podział na druki zwarte i czasopisma, zakres chronologiczny, geograficzny, językowy) oraz tematycznym. Zaprezentowane zostanie też kilka wybranych najciekawszych tytułów. Kolekcja, jako nowy (stary?) nabytek w Bibliotece Naukowej stanowi doskonały materiał do dalszych badań.

SK.: stare druki, książka naukowa, kolekcje, zbiory biblioteczne

15. Łukasz Łukawski / MA / Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow

S.: *The old-prints collection of the Library of the PAS Institute of Geological Sciences in Cracow as a new (old?) acquisition in the collection of the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow – characteristics*

A.: The aim of the presentation is to depict and characterise the most recent acquisition of the old-prints collection, donated to the Scientific Library of the PAAS and the PAS in Cracow on the basis of the return agreement concluded with the PAS Institute of Geological Sciences in 2021. The collection comprises 119 titles, mostly scientific ones, regarding geology, mineralogy, chemistry, botany, astronomy, broadly understood natural history and fossil studies. The provenance of the collection donated by the PAS Institute of Geological Sciences will be discussed in brief. Then, an analysis of the collection from the editorial (division into printed monographs and periodicals; chronological, geographical, linguistic area) and thematic viewpoints will be presented. Some selected titles, which were considered the most interesting, will also be shown. The collection, as a new (old?) acquisition of the Scientific Library constitutes a perfect material for further research.

KW.: old-prints, academic book, collections, library collections

16. Agata Michalska / mgr / Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica

T.: *Szesnastowieczne druki z dawnej Zbiorczej Biblioteki Kościelnej w Szczecinie – wstępna charakterystyka zasobu*

A.: Po wprowadzeniu w Księstwie Pomorskim luteranizmu współpracownik Marcina Lutra – Johannes Bugenhagen, opracował w 1535 r. ordynację kościelną. Zalecono w niej, aby rozproszone po klasztorach i kościołach księgi skupić w każdym pomorskim mieście w jednej librarii. Poza tym diakoni i pastory mieli obowiązek powiększać zasób o nowe wydania *Biblii* i druki Lutra. W 1751 r. rejencja szczecińska wystąpiła z propozycją utworzenia wspólnej biblioteki kościelnej pod patronatem magistratu. Połączone zbiory miały być przechowywane w budynku dawnej zbrojowni, do czasu wybudowania nowego gmachu. Planów tych jednak nie zrealizowano. Do tematu powrócono na początku drugiej dekady XIX w. W 1814 r. utworzono Zbiorczą Bibliotekę Kościelną (Gesamt-Kirchenbibliothek), poprzez przyłączenie księgozbiorów pięciu bibliotek parafialnych do biblioteki kościoła św. Jakuba. W nowej bibliotece znalazło się około 2 tysiące woluminów, w tym także rękopisy. Trzon stanowiły druki teologiczne, prawnicze oraz historyczne z XVI i XVII wieku. W 1837 r. gotowy był rękopiśmienny katalog, który posłużył jako główne źródło do przygotowania tekstu o szesnastowiecznych drukach z zasobu szczecińskiej ZBK.

SK.: Zbiorcza Biblioteka Kościelna, Szczecin, druki XVI wieku, Gesamt-Kirchenbibliothek zu Stettin

16. Agata Michalska / MA / the Stanisław Staszic Pomeranian Library

S.: *16th-century prints in the Consolidated Church Library in Szczecin – preliminary source characteristics*

A.: In 1535, after the introduction of Lutheranism in the Duchy of Pomerania, Martin Luther's co-worker – Johannes Bugenhagen, prepared an ordination. It was recommended that the books dispersed among different monasteries and churches should be collected in one library for each Pomeranian city. Besides, the deacons and pastors were obliged to expand the collection with new editions of Bible and Luther's writings. In 1751, the governmental district of Szczecin proposed to establish a new consolidated church library under the auspices of the municipal office. Consolidated collections were meant to be kept in the old arsenal, until a new building would be built. However, those plans failed to be fulfilled. The issue re-emerged at the beginning of the 1820s. In 1814, the Consolidated Church Library (Gesamt-Kirchenbibliothek) was established by incorporating the collections of five parish libraries to the st. Jacob's Church Library. The new library contained c. 2,000 volumes, including manuscripts. The core

were 16th- and 17th-century theological, legal and historical works. In 1837, a manuscript catalogue, which was the main source of information while preparing the text on 16th-century prints in the collection of Consolidated Church Library in Szczecin, was finished.

KW.: Consolidated Church Library, Szczecin, 16th-century prints, Gesamt-Kirchenbibliothek zu Stettin

17. Adam Perzyński / mgr / Uniwersytet Warszawski

T.: *„Dla iasniejszego zrozumienia” – rola ilustracji w „Hippice” Krzysztofa Moniwida Dorohostajskiego*

A.: *Hippica to iest O koniach xiegi* Krzysztofa Moniwida Dorohostajskiego (I wydanie w 1603 r. w Krakowie) jest dziełem całościowo ujmującym hodowlę, leczenie oraz przysposobienie koni. Należy do nowożytnych publikacji o zbliżonej tematyce, które licznie powstawały w Europie Zachodniej. Analiza dzieła Dorohostajskiego pozwala zrozumieć drukowaną książkę jako środek umożliwiający przekazywanie specjalistycznej wiedzy – także za pomocą ilustracji. Dzieje się tak z powodu towarzyszących pismu rycin Tomasza Makowskiego. Ukazują one między innymi sprzęt jeździecki oraz same konie. Interpretacja relacji wizerunków z tekstem i przedstawienie polskojęzycznej publikacji na tle funkcjonowania ilustracji w analogicznych europejskich dziełach doprowadzi do wskazania pożądaných cech oraz funkcji ilustracji w *Hippice*. Ze względu na miejsce powstania książki Dorohostajskiego jej analiza pozwoli wzbogacić rozumienie roli ilustracji w nowożytnej Europie o kontekst dzieła powstałego w Rzeczypospolitej.

SK.: *Hippica*, konie, ilustracje, Dorohostajski Makowski

17. Adam Perzyński / MA / University of Warsaw

S.: *„Dla iasniejszego zrozumienia” – the role of illustrations in Krzysztof Moniwid Dorohostajski's "Hippica"*

A.: Krzysztof Moniwid Dorohostajski's *Hippica to iest O koniach xiegi* (firstly published in 1603 in Cracow) is a comprehensive work on breeding, veterinary treatment and training of horses. It is one of the numerous works on this subject that were published in Western Europe in modern times. The analysis of Dorohostajski's work enables to understand a printed book as a measure to pass specialised knowledge – also by means of illustrations. This is thanks to Tomasz Makowski's prints, which accompany the work. They depict i.a. equestrian equipment and horses. The interpretation of the relation between these images and the text and the presentation of the publication in the Polish lan-

guage against the background of functioning of illustrations in similar European works will lead to pointing out the desired features and the role of illustrations in *Hippica*. Thanks to the Dorohostajski's book place of origin, its analysis will enable enrichment of the understanding of the role of illustration in modern Europe with a context of a work created in Poland.

KW.: *Hippica*, horses, illustrations, Dorohostajski Makowski

18. Piotr Pokora / prof. UAM dr hab. / Biblioteka Raczyńskich, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

T.: *Silesiana poklasztorne w zbiorach Biblioteki Raczyńskich*

A.: Przedmiotem mojego wystąpienia będą proveniencje inkunabułów i starodruków zakupionych w 1827 r. przez Edwarda hr. Raczyńskiego na potrzeby powstającej i ufundowanej przez niego biblioteki, najstarszej tego typu instytucji publicznej w Wielkopolsce. Ten, liczący kilka tysięcy woluminów, zbiór przetrwał praktycznie nienaruszony przez blisko 200 lat. W jego skład wchodziły druki będące dawniej własnością ponad 30 różnych klasztorów z Wrocławia i Śląska. Druki te opatrzone są licznymi notami własnościowymi, ekslibrisami i superekslibrisami, większość z nich posiada również tzw. ekslibris Büschingowski wykonany na polecenie J.G.G. Büschinga ok. 1811 r., pozwalający identyfikować klasztor. W Bibliotece Uniwersytetu we Wrocławiu odnaleziono 38 typów ekslibrisów posekularyzacyjnych. W zbiorze silesianów Biblioteki Raczyńskich odnalazłem aż 31 typów tych ekslibrisów. W świetle obecnego stanu badań wydaje się, że jest to największy tego typu zbiór znajdujący się poza Śląskiem.

SK.: silesiana, starodruki, proveniencje, kasaty, klasztory

18. Piotr Pokora / prof. of the Adam Mickiewicz University / the Raczyński Library, Adam Mickiewicz University in Poznań

S.: *Silesian monastic writings in the Raczyński Library collection*

A.: The subject of my presentation is the provenances of incunables and old-prints purchased in 1827 by the earl Edward Raczyński for the emerging library he founded, the oldest public institution of that kind in Wielkopolska. The collection, containing a couple of thousands volumes, remained almost untouched for around 200 years. It includes prints which used to be owned by more than 30 various monasteries from Wrocław and Silesia. These prints contain numerous ownership notes, bookplates and supralibros, most of them also have the so-called Büsching's bookplates, made at the command of J.G.G. Büsching around 1811, allowing for the monastery identification. 38 types of postsecular book-

plates have been found in the Library of Wrocław University. In the Raczyński Library, I managed to find as many as 31 types of these bookplates. In the light of the current state of research, it seems that it is the biggest collection of that kind outside Silesia.

KW.: silesiana, old-prints, provenances, dissolutions, monasteries

19. Sylwia Popławska / mgr / Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

T.: *Stare druki z krakowskich oficyn: J. Unglera, J. Hallera, Szarfenberga, Łazarzowej i innych. Zagadnienia związane z tzw. konserwacją w bloku i konserwacją tradycyjną, realizowaną w duchu minimalnej ingerencji w zabytek*

Autorzy referatu: M. Ciechańska, M. Korsak, Z. Koss, S. Popławska, I. Zajac

A.: W Katedrze Konserwacji i Restauracji Starych Druków i Grafiki na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Warszawie co roku konserwacji poddawanych jest kilka obiektów wydanych i oprawionych przed rokiem 1800. Prace konserwatorskie przeprowadzane są przez studentów III, IV i V roku, pod kierunkiem prowadzących. Celem zajęć jest przede wszystkim nauczanie studentów analizy złożonej problematyki konserwatorskiej, występującej w tego rodzaju obiektach, pokazanie różnych możliwych rozwiązań tych problemów, trening w podejmowaniu decyzji zgodnych z etyką zawodową, jak również tworzeniu logicznej argumentacji. Podczas referatu przedstawione zostaną przykłady przeprowadzonych prac przy wybranych obiektach, pochodzących głównie z oficyn krakowskich.

SK.: konserwacja papieru, konserwacja w bloku, restauracja, technika i technologia opraw, identyfikacja materiałów

19. Sylwia Popławska / MA / Academy of Fine Arts in Warsaw

S.: *Old-prints of Cracovian publishing houses: J. Ungler's, J. Haller's, Szarfenberg's, Łazarzowa's and others. Issues regarding the so-called block and traditional conservation done with minimal interference in the monument*

Authors of the paper: M. Ciechańska, M. Korsak, Z. Koss, S. Popławska, I. Zajac

A.: Each year a couple of works published and bound before 1800 undergo conservation in the Department of Conservation and Restoration of Old-prints and Graphics of the Faculty of Conservation and Restoration of Works of Art at the Academy of Fine Arts in Warsaw. The conservatory works are being conducted by 3rd, 4th and 5th grade students supervised by their teachers. The primary aim of the class is to teach students how to analyse the complex issue of conservation of such objects, to show different possible solutions to these problems, to practice making decisions according to professional ethics, as well as to develop

logical reasoning. The paper will present some examples of works conducted upon chosen objects, mainly from Cracovian publishing houses.

KW.: paper conservation, block conservation, restoration, binding technique and technology, material identification

20. Eva Praškevič / mgr / Litewska Biblioteka Narodowa im. Martynasa Mažvydasa

T.: *Książki Officina Plantiniana w zbiorach Litewskiej Biblioteki Narodowej im. Martynasa Mažvydasa*

A.: W Litewskiej Bibliotece Narodowej im. Martynasa Mažvydasa w Dziale Książek Rzadkich i Rękopisów (dalej: LNB) jest przechowywany zbiór książek wydanych w oficynie założonej przez Christophe'a Plantina, znanej jako Officina Plantiniana. Na stronach tych książek pozostawione ślady znaków własnościowych pozwalają zidentyfikować dawnych właścicieli i ujawnić ważną wartość kulturową i historyczną tych publikacji. Książki oficyny Plantina w LNB są pełne nie tylko wpisów rękopiśmiennych, pieczętek, ale i sporo artystycznie ukształtowanych znaków własnościowych – ekslibrisów.

Celem prezentacji jest krótkie przedstawienie różnorodności proveniencji zbioru książek Officina Plantiniana przechowywanych w LNB oraz określenie wyraźnych tendencji na drodze książek do biblioteki.

SK.: Officina Plantiniana, Christophe Plantin, znak własnościowy, wpis rękopiśmienny, ekslibris

20. Eva Praškevič / MA / Martynas Mažvydas National Library of Lithuania

S.: *Officina Plantiniana books in the collection of the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania*

A.: The Rare Books and Manuscripts Unit of the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania (hereinafter: LNB), contains the collection of books published in Christophe Plantin's publishing house, known as the Officina Plantiniana. The traces of ownership marks left on the pages of these books allow for the identification of previous owners and reveal the important cultural and historical value of these publications. The Officina Plantiniana books in LNB are full of not only hand-written notes, stamps, but also artistic ownership symbols – bookplates.

The aim of the presentation is to show the diversity of the provenance of Officina Plantiniana books kept in LNB and to define clear trends regarding how the books got to the library.

KW.: Officina Plantiniana, Christophe Plantin, ownership, hand-written record, exlibris

21. Júlia Rédey-Keresztény / MA / University Library and Archives of Eötvös Loránd Tudományegyetem (Budapest, Hungary)

T.: *Old Hungarian Prints of ELTE University Library in social media*

A.: Reaching more potential user and reader, making the collections 'visible', promoting events – these are just a few goals why it is important for libraries to take care of social media presence. Since the collection of rare and old books is rather unknown for an average library user, libraries can stand out from the crowd by presenting this collection in social media. In my study I would like to present a 'project in preparation' on how we try make the rare and old book collection visible in the ELTE University Library. The project focuses on the Old Hungarian Prints collection containing the earliest prints in Hungarian, by Hungarian authors or with Hungary as the location of print. Our purpose is to start an 'adopt-a-book' campaign aiming at the mentioned collection with the help of the 'Foundation for the University Library'. Beside presenting the details of the campaign (goals, tools, content etc.), I also would like to inspire libraries how to use social media platforms to present their rare and old book collection.

SK.: social media, Old Hungarian Prints, adopt-a-book, Facebook, Instagram

21. Júlia Rédey-Keresztény / mgr / Eötvös Loránd Tudományegyetem Biblioteka Uniwersytecka i Archiwum (Budapeszt, Węgry)

S.: *Węgierskie stare druki ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej ELTE w mediach społecznościowych*

A.: Dotarcie do większej liczby potencjalnych użytkowników i czytelników, uczynienie zbiorów "widocznymi", promocja wydarzeń – to tylko niektóre cele, dla których dbanie o obecność bibliotek w mediach społecznościowych jest tak ważne. Jako że zbiory rzadkich i starych książek przeciętnemu czytelnikowi są raczej nieznanne, biblioteki mogą wyróżnić się z tłumu poprzez prezentowanie swoich kolekcji w mediach społecznościowych. W moich badaniach chciałabym przedstawić będący w przygotowaniu projekt dotyczący sposobu, w jaki Biblioteka Uniwersytecka ELTE stara się rozpropagować kolekcję rzadkich i starych książek. Projekt skupia się na zbiorach węgierskich starych druków, zawierających najstarsze druki w języku węgierskim, prace węgierskich autorów lub takie, które zostały wydrukowane na Węgrzech. Naszym celem jest zainicjowanie z pomocą Fundacji na rzecz Biblioteki Uniwersyteckiej kampanii "adoptuj książkę", nakierowanej na wspomniane zbiory. Oprócz przedstawienia szczegółów dotyczących akcji (cele, narzędzia, treść itd.), pragnę również zainspirować

biblioteki do korzystania z platform społecznościowych do prezentacji zbiorów rzadkich i starych książek.

KW.: media społecznościowe, węgierskie starodruki, adoptuj książkę, Facebook, Instagram

22. Krzysztof Sitnik / dr hab. / Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
T.: *Prace translatorskie bernardyna Pawła z Łęczycy (1572–1642)*

A.: Paweł z Łęczycy urodził się w 1572 r. w Łęczycy, niegdyś mieście wojewódzkim, w rodzinie pochodzącej z klasy średniej. Ok. roku 1586 wstąpił do zakonu franciszkanów (bernardynów) i odbył rok nowicjatu w jednym ze zgrupowań. Następnie ukończył studia z filozofii, przypuszczalnie w Bydgoszczy, a ok. roku 1594 został wyświęcony na księdza. Czteroletnie studia z teologii odbył prawdopodobnie w zakonie w Krakowie. W latach 1598–1599 studiował filozofię na Akademii Wileńskiej. Po ukończeniu studiów w 1599 r. uczestniczył w kapitule prowincjalnej w Warcie, gdzie został wybrany na delegata na generalną kapitułę w Rzymie, która miała odbyć się w 1600 r. Po powrocie z Włoch w 1601 r. został mianowany gwardianem zakonu warszawskiego. W 1604 r. ponownie wyruszył do Rzymu, by zakończyć bernardyński spór o zewnętrznych inspektorów. W 1605 r. udał się do Moskwy wraz z dworem carycy Maryny Mniszkówny. Później został kapelanem legata Mikołaja Oleśnickiego. Po morderstwie fałszywego cara Dymitra Samozwańca, wraz z legatem Oleśnickim, na dwa lata został uwięziony przez Wasyla Szujskiego na terenie domostwa legata Oleśnickiego w Moskwie. Tam dokonał przekładu na język polski dzieła włoskiego geografę, jezuitę Giovanniego Botero, pt. *Relationi universali* (Wenecja 1596). Była to pierwsza ogólnogeograficzna książka wydana po polsku. Po powrocie do Polski osiedlił się w Krakowie, gdzie został kapelanem w klasztorze św. Agnieszki konwentu sióstr bernardynek. Przetłumaczył wtedy dwie części kronik trzech zakonów autorstwa Marka z Lizbony. Był gwardianem w następujących zakonach: w roku 1611 w Sokalu, w 1620 r. w Nowem nad Wisłą, w 1623 r. w Bydgoszczy, a później w tym samym roku w Skępem, w 1628 r. ponownie w Nowem. Ostatnie lata życia spędził w Bydgoszczy, gdzie zmarł 27 maja 1642. W wieku XX mieszkańcy miasta Bydgoszcz, aby go uczcić, nadali ulicy jego imię.

SK.: Geografia, historia zakonu, tłumaczenia, bernardyni, stare druki

22. Krzysztof Sitnik / dr hab. / John Paul II's University in Cracow
S.: *Translation works by the Bernardine monk Paul from Łęczycza (1572–1642)*

A.: Paul from Łęczycza was born in 1572 in the former voivodeship town Łęczycza into a middle class family. He joined Franciscan Friars (Bernardine Friars)

around year 1586 and spent a one year noviciate in one of the Friaries. He then completed studies in philosophy, probably in Bydgoszcz, and around 1594 was ordained a priest. The four year studies in theology were probably completed in the Kraków friary. In the period 1598–1599 he studied philosophy at the Vilnius Academy. Following completion of his studies he took part in the Provincial Chapter in Warta in 1599 where he was elected to be a delegate at the general chapter in Rome which was to take place in 1600. On returning from Italy in 1601 he was made a guardian in Warsaw Friary. In 1604 he travelled again to Rome to end a Bernardine's dispute concerning external inspectors. In 1605 he went to Moscow with the court of Tsarina Maryna Mniszkówna. There he became chaplain to the legate Mikołaj Oleśnicki. After the murder of Tsar False Demetrius he and legate Oleśnicki were imprisoned for two years in the legate's household in Moscow by Wasyl Szujski. There he translated into Polish the work of the Italian geographer, Jesuit Giovanni Botera, *Relationi universali* (Venice 1596). It was the first general geography book published in Polish. After returning to Poland he settled in Kraków as chaplain to the Bernardine Nuns in St Agnes convent. At this time he translated two parts of Chronicle of three religious orders written by Mark from Lisbon. He was appointed a guardian in the following friaries; in 1611 in Sokal Friary, in 1620 in Nowe on the Vistula, in 1623 in Bydgoszcz then in the latter part of the that year again in Skępe, in 1628 again in Nowe. The last years of his life he spent in Bydgoszcz where he died on 27 May 1642. In the 20th century the citizens of Bydgoszcz named one of their streets in his honour.

KW.: Geography, history of the Order, translations, Bernardines, old prints

23. Monika Sobczak-Waliś / mgr / Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka w Kaliszu

T.: *Od „Chronica Polonorum” do „Lekarza dla włościan” – kolekcja starodruków Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Adama Asnyka w Kaliszu*

A.: Licząca ponad 250 woluminów kolekcja starodruków Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Adama Asnyka w Kaliszu oceniana jest jako jedna z ciekawszych i większych wśród bibliotek publicznych w Wielkopolsce. Gromadzony od trzydziestu lat zbiór tworzą XVI-, XVII- oraz XVIII-wieczne dzieła humanistyczne, prawnicze, geograficzne oraz filozoficzne reprezentujące dorobek największych i najstynniejszych typografii działających w tym czasie zarówno w Rzeczypospolitej, jak i w Europie m.in. Warszawie, Lublinie, Krakowie, Zamościu, Paryżu, Lozannie, Wiedniu, Wenecji, Dreźnie czy Lipsku. Celem wystąpienia jest omó-

wienie najciekawszych woluminów znajdujących się w zbiorach MBP poprzez pryzmat oficyn wydawniczych zarówno polskich, jak i zagranicznych.

SK.: starodruki, zbiory specjalne, biblioteka, Kalisz, Europa, typografie, drukarstwo

23. Monika Sobczak-Waliś / MA / Adam Asnyk City Public Library in Kalisz
S.: *From „Chronica Polonorum” to „Lekarz dla włościan” – old-prints collection in the Adam Asnyk City Public Library in Kalisz*

A.: The old-prints collection of the Adam Asnyk City Public Library in Kalisz, which contains over 250 volumes, is considered one of the most interesting and biggest among public libraries in Wielkopolska. The collection that has been gathered for thirty years, consists of 16th-, 17th- and 18th-century humanistic, legal, geographical and philosophical works representing the legacy of the greatest and most famous Polish, as well as European typographies of those times, from Warsaw, Lublin, Kraków, Zamość, Paris, Lausanne, Vienna, Venice, Dresden, Leipzig or others. The presentation aims at discussing the most interesting volumes of the City Public Library collection through the lens of both Polish and European publishing houses.

KW.: old-prints, special collections, library, Kalisz, Europe, typographies, printing

24. Michał Spandowski / mgr / Warszawa

T.: *O mądre gromadzenie starych druków*

A.: Od XV wieku przez kilka stuleci czytelnictwo było jedynym w miarę powszechnym sposobem konsumpcji kultury. Poznawać to możemy, badając proveniencje zachowanych starych druków. Ich kolekcje zostały poważnie nadzarpnięte zwłaszcza w czasie II wojny światowej. Wybrane przykłady pokazują, że ich uzupełnianie pozostawia wiele do życzenia.

SK.: stare druki, proveniencje, straty wojenne, Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Narodowa

24. Michał Spandowski / MA / Warsaw

S.: *On collecting old prints wisely*

A.: Since 15th century, for several centuries, readership has been the only universal means of cultural consumption. It can be explored through a research on the provenances of the preserved old-prints. Their collections have been seriously damaged, especially during World War II. The selected examples show that the method of their replenish leaves much to be desired.

KW.: old-prints, provenances, war losses, Jagiellonian Library, National Library

25. Anna Suchecka / mgr / Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

T.: *Zielniki renesansowe w kolebce drukarstwa polskiego*

A.: Drukowane zielniki (herbarze) Stefana Falimirza, Hieronima Spiczyńskiego, Marcina Siennika, Marcina z Urzędowa i Szymona Syreniusza były fenomenem drukarstwa krakowskiego. Tłoczone były przez wybitnych drukarzy: Unglerów, Szarfenbergów, Januszowskiego, Loba i Skalskiego. Ten rodzaj starodruku charakteryzuje się bogato ilustrowaną formą typograficzną przyjmującą renesansowe wzorce oraz wydaniem w języku polskim, co było wyzwaniem pod względem nomenklatury botanicznej. Rozwój sztuki drukarskiej w kolejnych edycjach herbarzy przyczyniał się do popularyzacji wiedzy przyrodniczej i medycznej. W referacie przedstawiona będzie kwestia ewolucji treści i szaty edytorskiej zielników, a zwłaszcza ilustracji roślinnej jako szczególnej cechy polskich zielników renesansowych, zjawisko wielokrotnego stosowania klocków drzeworytniczych i inne kwestie dotąd nieporuszone w literaturze bibliologicznej.

SK.: zielniki drukowane, oficyny krakowskie, typografia zielników, historia naturalna, drzeworyt botaniczny

25. Anna Suchecka / MA / Maria Curie-Skłodowska University

S.: *Renaissance herbaria in the cradle of Polish printing*

A.: The Stefan Falimirz's, Hieronim Spiczyński's, Marcin Siennik's, Marcin of Urzędowo's and Szymon Syreniusz's printed herbaria used to be a Cracovian printing phenomenon. They were prepared by some exceptional printers: the Unglers, the Szarfenbergs, Januszowski, Lob and Skalski. This type of old-print is characterised by richly illustrated form of typography, based on renaissance patterns and Polish edition, which was a challenge as far as the botanical terms are concerned. The development of the art of print in the following editions of herbaria added to the popularisation of scientific and medical knowledge. The paper will present the evolution of the herbaria contents and their editorial aspect, particularly the plant illustrations as a special feature of Polish renaissance herbaria, the phenomenon of the multiple use of woodblocks and other problems yet to be discussed in bibliographical literature.

KW.: printed herbaria, Cracovian printing houses, typography of herbaria, natural history, botanical woodcut

26. Monika Sulejwicz-Nowicka / dr / Uniwersytet Łódzki, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

T.: *Repertuar wydawniczy i pochodzenie niemieckojęzycznych starodruków pierwszej połowy siedemnastego stulecia zgromadzonych w BUŁ*

A.: Przedmiotem badań są zgromadzone w BUŁ starodruki wydane w języku niemieckim z lat 1600–1650. Zbiory zostaną omówione pod względem pochodzenia i tematyki. Kolekcję wyróżniają proveniencje: z Pomorza (Stadt Bibliothek Stettin i Bibliothek Schloss Plathe-Pommern), z Prus (Gymnasium Bibliothek zu Königsberg i Preußische Staatsbibliothek Berlin) oraz ze Śląska (Majorats Bibliothek zu Carolath). Zgromadzone pommeranica i prussica reprezentują szerokie spektrum tematów z zakresu: filologii klasycznej i neofilologii, językoznawstwa, historii, piśmiennictwa religijnego i bibliistyki oraz nauk ścisłych (chemii, biologii i medycyny). Są to zbiory unikatowe – niektóre z nich to unikaty na skalę światową, nie notowane w żadnych źródłach i katalogach bądź występujące tylko w kilku egzemplarzach na świecie, a nawet łupy wojenne.

SK.: starodruki, drukarstwo, germanica, pommeranica, prussica, proveniencje, znaki własnościowe

26. Monika Sulejwicz-Nowicka / PhD / University of Lodz, Library of the University of Lodz

S.: *The publishing repertoire and the origin of German-language old prints from the first half of the 17th century gathered in the BUŁ*

A.: The subject of the research are old prints, published in German in the years 1600–1650, collected at BUŁ. The collections will be discussed in terms of origin and subject matter. The collection is distinguished by provenance: from Pomerania (Stadt Bibliothek Stettin and Bibliothek Schloss Plathe-Pommern), from Prussia (Gymnasium Bibliothek zu Königsberg and Preußische Staatsbibliothek Berlin) and from Silesia (Majorats Bibliothek zu Carolath). The collected pommeranica and prussica represent a wide spectrum of topics in the field of: classical philology and modern philology, linguistics, history, religious literature and biblical studies, and exact sciences (chemistry, biology and medicine). These are unique collections – some of them are unique on a global scale, not listed in any sources or catalogs or appearing only in a few copies in the world, and even spoils of war. KW.: old prints, printing, germanica, pommeranica, prussica, provenance, proprietary marks

27. Szymon Sułecki / dr / Archiwum Karmelitów na Piasku

T.: *Makulatura w oprawach starodruków z biblioteki karmelitów na Piasku*

A.: Znaleźiska w starych oprawach bardzo często są wyjątkowe. Te zamknięte przez introligatora karty pergaminowe lub papierowe są niejednokrotnie jedynymi świadkami jakiś wydarzeń. Makulatura przed wiekami uznana przez rzemieślnika jako materiał zdalny do użycia dzisiaj odkrywa się na nowo. Biblioteka karmelitów również skrywa takie fragmenty przeszłości. W wystąpieniu przedstawionych będzie kilka z nich, jedno starsze o kilkaset lat od oprawy, inne będące niespotykanym dokumentem społecznym, a kolejne fragmentem produkcji inkunabułowej. SK.: makulatura, inkunabuły, starodruki, pergaminy, klasztor karmelitów

27. Szymon Sułecki / PhD / Archive of the Carmelite Monastery at Piasek

S.: *Waste papers in the bindings of old-prints from the Archive and Library of the Carmelite Monastery at Piasek collection*

A.: The discoveries made in old bindings are very often quite unique ones. These parchment or paper sheets folded by a bookbinder are usually the only witness of some events. Waste papers, which an artisan would render an appropriable material centuries ago, are being rediscovered today. Such pieces of the past are also hidden in the Carmelite Library. The presentation will include some of them, one several hundred years older than its binding, others being an unusual social documents, and yet another ones – fragments of the production of incunabula. KW.: waste papers, incunabula, old-prints, parchments, Carmelite Monastery

28. Adam Szczepaniec / mgr / Biblioteka Jagiellońska

T.: *Kilka uwag o dwóch klockach podróżnych z 2. poł. XVI w. w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej*

A.: W zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej przechowywane są dwa „klocki podróżne”, które należą do szczególnej grupy klocków introligatorskich, zwanych *Mehrfachbände* lub *Vexierbücher*. Składają się one nie tylko ze zszytych druków, ale także planszy do gry w tryktraka i pojemnika na karty do gry. Prócz dwóch klocków krakowskich znany jest tylko jeden, w kolekcji Kunsthistorisches Museum w Wiedniu. Pierwszy z tych klocków, dobrze opisany w literaturze przedmiotu, należał do Jana Ponętowskiego (zm. 1598), wybitnego kolekcjonera i dobroczyńcy Uniwersytetu Krakowskiego. Właściwie nieznaną jest jednak drugi z nich, który trafił do BJ po II wojnie światowej wraz z częścią Pruskiej Biblioteki Państwowej z Berlina. Jest to sztambuch z lat 70.–90. XVI w., który należał do Leonharda von Mäming zu Kirchberg, austriackiego szlachcica w służbie książąt bawarskich, i jego żony Euphrosine von Achaim zum Neuhaus. O wartości poznawczej tego zabytku decyduje nie tylko niezwykła konstrukcja, bogata dekoracja oprawy, lecz również zawartość rękopiśmienna w postaci wpisów sztam-

buchowych i opisów podróży małżeństwa. Celem referatu jest przedstawienie budowy i zawartości obu „klocków podróży” oraz ich analiza porównawcza w kontekście nowożytnej kultury druku, rękopisu i podróżowania.

SK.: klocki introligatorskie, klocki podróży, *Vexierbuch*, sztambuchy, nowożytna kultura podróży

28. Adam Szczepaniec / MA / Jagiellonian Library

S.: *Some remarks on two 2nd half of the 16th century travel sammelbands in the Jagiellonian Library collection*

A.: The Jagiellonian Library collection contains two “travel sammelbands”, a part of a special group of woodblocks for bookbinding called *Mehrfachbände* or *Vexierbücher*. They consist of not only stitched prints, but also a backgammon board and a playing cards box. Apart from the two Cracovian, there is only one other sammelband known, kept in Kunsthistorisches Museum in Vienna. The first of those blocks, well described in the subject literature, was owned by Jan Ponętowski (died in 1598), the great collector and philanthropist of the University of Krakow. But the second one, obtained by the Jagiellonian Library after World War II together with a part of the Prussian State Library from Berlin, remains almost unknown. It is a book of friendship from the 1570s–1590s, formerly owned by Leonhard von Mäming zu Kirchberg, an Austrian nobleman who used to serve the princes of Bavaria, and his wife Euphrosine von Achaim zum Neuhaus. The cognitive value of this monument stems not only from its unique construction, rich binding decoration, but also from hand-written content in the form of the book of friendship entries and descriptions of the travels the couple embarked on. The aim of the paper is to present the construction and contents of both “travel sammelbands” and to conduct a comparative analysis in the context of the modern culture of printing, manuscript and travel.

KW.: woodblocks for bookbinding, travel sammelbands, *Vexierbuch*, books of friendship, modern culture of travel

29. Piotr Tafilowski / dr hab., prof. UW / Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii, Uniwersytet Warszawski

T.: *Wojny włoskie w druku*

A.: Wojny włoskie (1494–1559), spór pomiędzy władcami francuskimi z dynastii Walezjuszy a rodziną imperialistycznych Habsburgów, były pierwszym współczesnym konfliktem o globalnej skali. Był to także pierwszy konflikt, podczas którego celowo i umiejętnie wykorzystano możliwości oferowane przez nowe medium masowe – prasę. W wystąpieniu przedstawiono przykłady propagan-

dowego wykorzystania prasy w walce politycznej, sporach międzynarodowych czy kontaktach dyplomatycznych.

SK.: Wojny włoskie, konflikt, propaganda, komunikacja

29. Piotr Tafilowski / dr hab., prof. of the University of Warsaw / Faculty of Journalism, Information and Book Studies

S.: *Italian Wars under Printing Press*

A.: The Italian Wars (1494–1559), a conflict between the rulers of France, the Valois, and the imperial Habsburg family, was the first modern global conflict. It was also the first conflict during which the opportunities offered by the new mass medium – the printing press – were deliberately and skillfully exploited. The paper will present examples of the propaganda use of printing in political struggle, international disputes or diplomatic contacts.

KW.: Italian Wars, conflict, propaganda, communication

30. Olga Tkachuk / dr / Zakład Narodowy im. Ossolińskich

T.: *Druki z oficyny bazylianów w Supraślu : nowo odnotowane edycje, warianty, krąg odbiorców (na podstawie kolekcji starych druków Zakładu Narodowego im. Ossolińskich)*

A.: Drukarnia bazylianów w Supraślu, założona pod koniec XVII w., to chronologicznie druga z sześciu oficyn bazylikańskich działających także w Wilnie, Poczajowie, Uniowie, Lwowie oraz Mińsku. Dzieje i dorobek unickiej typografii w Supraślu zostały dokładnie zbadane i opisane w publikacjach Marii Pidłypczak-Majerowicz, Marii Cubrzyńskiej-Leonarczyk oraz Joanny Getki. Rozpoznanie wydań pochodzących z supraskiej oficyny bazylianów może jednak stanowić trudność ze względu na to, że część druków wydawano bez informacji o adresie wydawniczym lub z adresem fikcyjnym. Więc ich identyfikacja wymaga rzetelnej analizy typograficznej oraz analizy wydanych wcześniej katalogów, a także źródeł archiwalnych. Rejestrację i opracowanie zachowanych do dzisiaj egzemplarzy druków supraskich utrudnia również ten fakt, że duża część znajduje się poza Polską. Więc dalsze opracowania XVIII-wiecznych zbiorów poszczególnych bibliotek, zwłaszcza publikacji bez podanego adresu wydawniczego niewątpliwie doprowadzą do nowych bibliograficznych odkryć oraz do uzupełnienia bibliografii druków supraskich. Opracowanie XVIII-wiecznych wydań z kolekcji starych druków ZNiO, w tym druków pochodzących z oficyny supraskiej, pozwoliło na wyodrębnienie kilku edycji i wariantów publikacji, nieodnotowanych wcześniej w katalogach i bibliografiach. Oprócz opisu tych pozycji bibliograficznych, w referacie zostaną przedstawione wyniki ana-

lizy proveniencyjnej druków z typografii w Supraślu, znajdujących się obecnie w zbiorach Ossolineum. W kolekcji Działu Starych Druków ZNiO udało się wyodrębnić ok. 120 tytułów pochodzących z drukarni ojców bazylianów w Supraślu. W większości są to druki wydane czcionką łacińską w języku polskim i łacińskim. Dwie książki to wydania o treści religijnej tłoczone czcionką cyrylicą – *Służebnik* (1695), który jest uważany za pierwszy druk oficyny supraskiej, oraz *Nauki św. Efrema Syryjczyka i Doroteusza z Gazy* (1789). Wiele z tych książek trafiło do Ossolineum wraz z wiedeńskim księgozbiorem założyciela Józefa Maksymiliana Ossolińskiego oraz z księgozbiorem innych XIX-wiecznych kolekcjonerów i bibliofilów, m.in. Adama Mieliszki-Maliskiewicza, Wiktora Baworowskiego, Edwarda Chrzanowskiego z Moroczyna oraz innych. Wpisy własnościowe na wielu egzemplarzach świadczą, że należały one wcześniej do osób prywatnych, a także do seminaryjnych i klasztornych księgozbiórów oraz do bibliotek instytucji edukacyjnych.

SK.: Bazylianie, drukarstwo, Supraśl, XVIII w., proveniencje

30. Olga Tkachuk / PhD / Ossoliński National Institute

S.: *The prints from the Basilian monks' Supraśl Publishing House: newly discovered editions, versions, readers (on the basis of the Ossoliński National Institute old-prints collection)*

A.: The Basilian monks' Supraśl Publishing House, established at the end of 17 c., is a chronologically second of the six Basilian monks' publishing houses, which were also working in Vilnius, Poczajów, Uniów, Lviv and Minsk. The history and heritage of the Unitarian typography in Supraśl has been carefully studied and described in the works of Maria Pidtyczak-Majerowicz, Maria Cubrzyńska-Leonarczyk and Joanna Getka. However, it the editions from the Basilian monks' Supraśl Publishing House may be difficult to distinguish, as some of the prints were published without the publisher imprint or bear a false one. Therefore, their identification require a solid typographic analysis and an analysis of formerly published catalogues, as well as archival sources. The preserved copies of Supraśl prints are also hard to register and elaborate on due to the fact that most of them are kept outside of Poland. Thus, further works on 18th-century collections of the libraries, particularly regarding the works with no publisher imprint, will certainly lead to new bibliographical discoveries and will allow to complete the bibliography of Supraśl prints. Research on the 18th-century editions from the Ossoliński National Institute old-prints collection, including those from the Supraśl Publishing House, enabled the isolation of several editions and variants of works, previously unrecorded in catalogues and libraries. Apart from

these publications, the paper will present the results of the provenance analysis of Supraśl typographic prints, currently included in the Ossoliński National Institute collection. The collection of the Old-prints Department of the Ossoliński National Institute contains c. 120 titles from the Basilian monks' Supraśl Publishing House. These are mainly prints published in Latin script in Polish and Latin. Two books are religious publications printed in Cyrillic script – *Służebnik* (1695), considered to be the first publication of the Supraśl Publishing House, and *Nauki św. Efrema Syryjczyka i Doroteusza z Gazy* (1789). Many of those books have been received by the Ossoliński National Institute together with its founder's, Józef Ossoliński, Vienna collection and with the collections of other 19th-century gatherers and bibliophiles, i.a. Adam Mieliszka-Maliskiewicz, Wiktor Baworowski, Edward of Moroczyn and others. Ownership notes in a fair number of copies prove that they were previously owned by private people but some were also a part of seminary and monastery collections, as well as libraries in educational institutions.

KW.: Basilian monks, printing, Supraśl, 18th century, provenances

31. Małgorzata Trojnacka / kustosz naukowy / Biblioteka Uniwersytecka KUL Oddział Zbiorów Specjalnych Sekcja Starych Druków

T.: „*Książce moje sprawy powierzam*”. *Właściciele i użytkownicy dawnej książki w świetle zapisków nieproveniencyjnych na kartach starych druków ze zbiorów BU KUL*

A.: Odczytywanie wszystkich śladów, jakie nasi poprzednicy pozostawili na książce, a więc poznanie jej cech indywidualnych, ma ukazać w miarę pełny obraz funkcjonowania jej w danym miejscu i czasie. Dzięki zapiskom i znakom proveniencyjnym można odtworzyć stan czytelnictwa, poznać zainteresowania i gusta czytelnicze poszczególnych osób, grup społecznych czy wreszcie całych środowisk. Nie mniej interesujące są zapiski nieproveniencyjne, które właściciele i użytkownicy umieszczali w starych drukach. Książka była często powiernikiem i przyjacielem, dlatego chętnie powierzano jej kartom szczególnie ważne wiadomości, wydarzenia rodzinne czy historyczne, opisy zjawisk przyrody, zapiski gospodarcze, czasem własne utwory poetyckie, modlitwy, zaklęcia przeciw złodziejom książek. Celem referatu jest omówienie, klasyfikacja i analiza treści zapisków nieproveniencyjnych w starych drukach (polonika) w wiekach XVI, XVII i XVIII: jakie były podobieństwa i różnice, jakie sprawy powierzali kartom dawnej książki ich właściciele i użytkownicy, ludzie różnego stanu i różnych epok. SK.: stare druki, polonika, proveniencje, zapiski nieproveniencyjne, właściciele, użytkownicy, dawna książka

31. Małgorzata Trojnacka / academic curator / KUL library, Special Collections, Old-prints Section

S.: *"To book I entrust". Owners and users of old books in the light of non-provenance notes on the KUL Library old prints*

A.: Reading all traces left by our ancestors in a book, which means to get to know all its individual features, serves to present a reasonably full picture of its function in particular place and time. Thanks to notes and provenance marks, it is possible to reconstruct the state of readership, to reveal reading interests and tastes of individuals, social groups and even entire communities. What is also interesting, are the non-provenance notes that have been left by owners and users on old prints. A book was often a confidant and a friend, therefore some particularly important messages, family or historic events, descriptions of natural phenomena, economic notes, sometimes own poems, prayers, curses for book thieves had been left on its pages. The purpose of the paper is to discuss, classify and analyse the content of 16th-, 17th- and 18th-century non-provenance notes in old prints (polonica): the similarities and differences, the issues entrusted to old books by the owners and users, people of various status and times.

KW.: old-prints, polonica, provenances, non-provenance notes, owners, users, old book

32. Przemysław Wątroba / mgr / Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

T.: *Nieznana edycja dzieła Jeana-Francoisa Neufforge'a ze zbiorów Stanisława Augusta. Czy pierwszy polski wzornik do architektury cywilnej dla szkół?*

A.: W zbiorach Gabinetu Rycin BUW przechowywanych jest 13 egzemplarzy anonimowego wzornika architektonicznego, złożonego z 116 rycin będących kopiami z słynnego dzieła J.F. Neufforge'a *Recueil élémentaire d'architecture*.... Wieloegzemplarzowość [13 z pierwotnych 22 tomów], temat, dobór i układ materiału każą podejrzewać w tej publikacji podręcznik lub wzornik do kursu architektury cywilnej. W referacie podjęto próbę odpowiedzi na pytania o autorstwo tomu, jego wydawcę, datę powstania oraz instytucję, dla której woluminy te zostały przygotowane. Obecność w zbiorze królewskim matryc graficznych do niniejszego woluminu wskazuje, że nakładcą był sam Stanisław August. Nosząca rok 1766 i 1768 makulatura służąca do wzmocnienia opraw pozwala określić przybliżone datowanie powstania woluminów, co w połączeniu z osobą nakładcy i tematem dzieła prowadzi do hipotezy o przeznaczeniu tomów dla powstałej w 1765 r. i reformowanej trzy lata później Szkoły Rycerskiej w Warszawie. Inne hipotezy stawiane w referacie dotyczą autora rycin oraz potencjalnego redakto-

ra tomu, a także odpowiedzi na pytanie, z jakiego powodu woluminy te nigdy nie zostały użyte w procesie edukacyjnym.

SK.: Szkoła Rycerska, edukacja, ezorniki architektoniczne, ilustracja, nauka

32. Przemysław Wątroba / MA / University Library in Warsaw

S.: *The unknown edition of Jean-Francois Neufforge's work from Stanisław August's collection. Was it a first Polish pattern book of civil architecture for schools?*

A.: The Print Room of the University Library in Warsaw collection contains 13 copies of an anonymous architectural pattern book, comprised of 116 prints which are the copies of the famous work by J.F. Neufforge, *Recueil élémentaire d'architecture*.... The multitude of copies [13 out of original 22 volumes], subject, the content selection and structure suggest it was a manual or a pattern book meant for a civil architecture course. The paper attempts to answer the questions about the volumes authorship, publisher, creation date and institution for which they were prepared. The fact that the graphic matrix for this volume is present in royal collection indicates, that the merchant employer was Stanisław August himself. The waste paper of 1766 and 1768 used for hardening the bindings enables to determine the approximate dates of the volumes creation, which, together with the merchant employer and the subject of the work, leads to a hypothesis that the volumes were aimed for the Corps of Cadets, established in 1765 and reformed three years later. Other hypotheses made in the paper refer to the author of the prints and a possible editor of the volume, as well as an answer to the question why these volumes have never been used in educational process.

KW.: Corps of Cadets, education, architectural pattern books, illustration, science

33. Izabela Wienczek-Sielska / dr / Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

T.: *Małe trzęsienie ziemi – o wydobytych z oprawy Katechizmie łotewskim (1585)*

A.: W wystąpieniu zostanie omówiona historia warszawskich egzemplarzy *Catechismus catholicorum* (Wilno, 1585), pierwszej książki wydrukowanej w języku łotewskim. Nierozcięte karty, stanowiące makulaturę intrologatorską, znajdowały się przez kilkaset lat w oprawie *De re militari veterum Romanorum libri septem* Giovanniego Antonia Valtriniego (Kolonja 1597), druku przechowywanego od XIX w. Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. W 1931 r. wykleił je z oprawy historyk książki, bibliotekarz i bibliograf, ówczesny kierownik Działu Starych Druków Biblioteki Narodowej, Kazimierz Piekarski, który był znany z wielu spektakularnych XVI-wiecznych odkryć cymeliów wydobywanych z opraw. Karty Katechizmu, po II wojnie światowej uznane za zaginione, odnaleziono szczęśliwie w 1964 r. Znaki i zapisy proveniencyjne tomu, który krył w sobie

karty „Katechizmu”, dadzą asumpt do przypuszczeń na temat jego szwedzko-łotewsko-polskich losów.

SK.: stare druki, druki łotewskie, proveniencje, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Biblioteka Narodowa (Polska), jezuita, Jan III Waza, makulatura intrologatorska

33. Izabela Wienczek-Sielska / PhD / University Library in Warsaw

S.: *A small earthquake – on the Latvian Catechism (1585) that was taken out of its binding*

A.: The presentation will discuss the history of Warsaw copies of *Catechismus catholicorum* (Vilnius, 1585), the first book printed in the Latvian language. Uncut pages, bookbinding waste paper, for several hundred years have been kept in the binding of Giovanni Antonio Valtrini's *De re militari veterum Romanorum libri septem* (Koln 1597), a work stored in the University Library in Warsaw since 19th century. In 1931, they were unstuck from the binding by Kazimierz Piekarski, a historian, librarian and a bibliographer, the that-time director of the National Library Old Prints Department, known for numerous spectacular discoveries of 16th-century rare manuscripts brought out from bindings. The Catechism pages, considered lost after World War II, were luckily found in 1964. Provenance marks and notes of the volume, hidden between the pages of the “Catechism”, will encourage some assumptions regarding its Swedish, Latvian and Polish history. KW.: old prints, Latvian prints, provenances, University Library in Warsaw, National Library (Poland), Jesuit Fathers, John III of Sweden, bookbinding waste paper

34. Renata Wilgosiewicz-Skutecka / mgr / Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Uniwersytet Adama Mickiewicza

T.: *Jeden druk, wiele pytań – wokół „La Conquete du Grand Charlemaigne” z księgozbioru braci Grimm w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*

A.: W zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu znajduje się klocek trzech druków francuskich wydanych w XVI wieku – *La Conquete du Grand Charlemaigne, roi de France et des Espagnes...*, *Très-plaisante histoire de Maugis d'Aigremont, et de Vivian son frère...* oraz *Les Quatre fils Aymon...*. Te bogato ilustrowane druki pochodzą z lyońskich oficyn i w moim wystąpieniu będą podstawą analizy wykorzystania rycin w XVI w., przekazywania klocków drzeworytniczych pomiędzy oficynami oraz wykorzystywania ich w kolejnych wydaniach przez spadkobierców. Druga część wystąpienia zostanie poświęcona analizie znaków proveniencyjnych i próbie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób książka z księgozbioru braci Grimm dotarła do zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.

SK.: stare druki, drzeworytowe ryciny, drukarze lyońscy, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu

34. Renata Wilgosiewicz-Skutecka / MA / University Library in Poznań, Adam Mickiewicz University in Poznań

S.: *One print, many questions – around “La Conquete du Grand Charlemaigne” from the Grimm brothers’ library in the collection of the University Library in Poznań*

A.: The University Library in Poznań collection contains a sammelband including three French prints published in 16th century – *La Conquete du Grand Charlemaigne, roi de France et des Espagnes...*, *Très-plaisante histoire de Maugis d'Aigremont, et de Vivian son frère...* And *Les Quatre fils Aymon...* These richly illustrated prints come from publishing houses in Lyon and during my presentation will constitute a basis for an analysis of the use of prints in 16th century, passing of woodblocks between publishing houses and their use for subsequent editions by successors. The second part of the presentation will be devoted to the analysis of provenance marks and an attempt to answer the question how a book from Grimm brothers’ library appeared in the collection of the University Library in Poznań.

KW.: old prints, woodcut prints, printers of Lyon, University Library in Poznań

35. Agnè Zemkajutė / mgr / Biblioteka im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk T.: *Losy książek w sytuacji wojen i okupacji: przypadek inkunabułów z Biblioteki im. Wróblewskich*

A.: Wystąpienie będzie dotyczyło proveniencji ksiąg pośród inkunabułów Biblioteki im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk. Wojny i okupacje w wiekach XIX i XX zdeterminowały losy ludzi i organizacji, a także książek. Gdy zamykano różne instytucje w zachodniej części Imperium Rosyjskiego, ich księgozbiory były przekazywane do innych bibliotek lub trafiały do prywatnych kolekcji. Właściciele niektórych pozostałych ksiąg, szczególnie w czasie II wojny światowej, przekazali je Bibliotece im. Wróblewskich, uważanej za miejsce, w którym mogły zostać ocalone. Ważną część naszych zbiorów inkunabułów wraz z kilkoma niezwykle rzadkimi i unikatowymi księgami ocalono z dawnych bibliotek w Królewcu. Dlatego badania nad inkunabułami umożliwiają połączenie losów pojedynczych bibliotek i ich właścicieli z historycznym i politycznym rozwojem całego kraju, a Biblioteka im. Wróblewskich stanowi jedno z miejsc, które pomogło w ocaleniu przynajmniej części dziedzictwa kulturowego, które w przeciwnym razie mogło zostać zniszczone przez wrogie siły.

SK.: Inkunabuły, prywatne biblioteki, proveniencje, książki ocalone, Biblioteka im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk

35. Agnė Zemkajutė / MA / Wróblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences Wróblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences

S.: *Destinies of the Books in the Presence of Wars and Occupations: the Case of the Wróblewski Library's Incunabula*

A.: The presentation will deal with the book provenances in the incunabula of the Wróblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences. The wars and occupations during the 19th and 20th centuries determined destiny of people and organisations, but also of books. With the closing of various institutions in the Western part of Russian Empire their book collections were transferred to other libraries or ended in private collections. Some other books, especially during World War II, were given to the Wróblewski Library by their owners, because it was seen as a place where they could have been saved. Important part of our incunabula collection with some very rare and even unique books was rescued from former Königsberg libraries. Therefore, incunabula research is of assistance in connecting the destinies of individual libraries and their owners with the historical and political development of the entire state and Wróblewski Library becomes one of the places that helped to rescue at least some of the cultural heritage that otherwise could have been destroyed by foreign forces.

KW.: Incunabula, private libraries, provenances, rescued books, Wróblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences

36. Iryna Zhuravlova / Centralna Biblioteka Naukowa im. W. N. Karazina / Charków

T.: *XVI i XVII-wieczne stare druki polskie w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej im. Karazina: historia, cechy, badania*

A.: Centralna Biblioteka Naukowa Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. W. N. Karazina – jedna z najstarszych ukraińskich bibliotek uniwersyteckich – została założona w 1804 r. Zbiory polskich starych druków z XVI–XVIII w. składają się z 375 tytułów w 400 egzemplarzach, wydanych po polsku oraz w innych językach na terenie dzisiejszej Polski oraz poza jej granicami, na ziemiach należących do Rzeczypospolitej w różnych okresach na przestrzeni wieków XVI–XVIII. Kolekcja zawiera również publikacje polskich autorów wydrukowane w rozmaitych krajach europejskich w różnych językach. Przez pierwsze 100 lat istnienia biblioteki uniwersyteckiej zbiory były uzupełniane głównie dzięki darom ówczesnych naukowców i wybitnych postaci. W roku 1818 na wydziale historyczno-filologicznym uniwersytetu po raz pierwszy w historii edukacji w lewobrzeżnej Ukrainie otwarta została katedra języka polskiego. Pojawienie się

wyspecjalizowanej jednostki przyczyniło się do dalszego rozwoju zbiorów rzadkich polskich dzieł. Kolekcja polska jest częścią Zbiorów Książek Rzadkich i Rękopisów, włączonych do Krajowego Rejestru Obiektów Naukowych, stanowiących dziedzictwo narodowe (zarządzenie Rady Ministrów Ukrainy nr 650-r, z dnia 28 sierpnia 2013 r. “Przypisanie obiektów naukowych do własności narodowej”). SK.: Uniwersytet im. Karazina, Biblioteka Uniwersytecka, zbiory starych druków polskich, bibliologia

36. Iryna Zhuravlova / Central Scientific library of V.N. Karazin / Kharkov

S.: *Old Polish prints of the XVI–XVII centuries from library collection libraries of Karazin University: history, features, research*

A.: Central Scientific Library of V. N. Karazin Kharkiv National University – one of the oldest university libraries of Ukraine – was founded in 1804. A collection of Polish old prints of the 16th–18th centuries has 375 titles of books in 400 copies, which were published in Polish and in other languages on the territory of modern Poland and outside of it borders on lands that belonged to the Rzeczpospolita in different periods in the 16th–18th centuries. The collection also includes publications by Polish authors, printed in different European countries in different languages. In the first hundred years of university library existence, the collection was replenished mainly by donations and gifts from university scientists and prominent figures of that time. In 1818 at the historical-philological faculty of the university for the first time in the history of Left-bank Ukraine education, a Polish language department was opened. The appearance of the specialized department contributed to further replenishment collections of rare Polish publications. The Polish collection is a part of Rare Books and Manuscripts Collection, which is included in the State Register of Scholars objects that constitute national property (Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 650-r, August 28, 2013 “On the assignment of scientific objects to those that constitute national property”).

KW.: Karazin University, University Library, Polish Collection old prints, book research

37. Mateusz Zimny / mgr / Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

T.: *Zaginiony gdański druk Konrada Baumgartena z 1498, czyli tajemnica podwójnego, duchackiego (?) krzyża*

A.: W opublikowanym w 1935 r. biogramie Konrada Baumgartena Aleksander Birkenmajer opisał zidentyfikowane przez siebie wyklejki makulaturowe próbnych tłoczeń z gdańskiej oficyny tegoż drukarza, odnalezione w 1916 r. przez

Paula Schwenkego w Bibliotece Krasińskich. Jeden z trzech druków, datowanych na 1498 r., opisany został przez uczonego jako *Litterae indulgentiarum* ducha Jana de Steynovia (ze Ścinawy). Dziewięć lat później druk ten strawił ogień w podpalonej przez niemieckiego okupanta warszawskiej księżnicy, przez co słownikowe hasło Birkenmajera nabrało wartości źródła.

Nietrafna próba późniejszego określenia treści druku zaowocowała powiązaniem go z kampanią antyturecką, a hipoteza ta jako pewnik trafiła nawet do *Der Gesamtkatalog der Wiegendrucke*. Identyfikacja wystawcy listu, Jana ze Ścinawy, oraz usytuowanie listu w kontekście prowadzonej przez Zakon Ducha Świętego własnej kampanii odpustowej, pozwala ściślej zrekonstruować zawartość druku. Również analiza inicjału zawierającego znak podwójnego krzyża, wykorzystanego w trzech innych, późniejszych drukach, pozwala łączyć ten element typograficzny z zaginionym listem odpustowym.

W referacie poruszony zostanie także, w kontekście prezentowanego przykładu, problem pracy badawczej nad drukami bezpowrotnie zaginionymi oraz wiążących się z tym zagadnieniem trudności metodologicznych.

SK.: inkunabuły, Konrad Baumgarten, Gdańsk, Zakon Ducha Świętego de Saxia, duchacy, listy odpustowe

37. Mateusz Zimny / MA / John Paul II's University in Cracow

S.: *The Konrad Baumgarten's 1498 lost print of Gdańsk – the mystery of the double cross of the Order of the Holy Ghost*

A.: In Konrad Baumgarten's biographic note, published in 1935, its author, Aleksander Birkenmajer, describes what he identified as endpapers made of experimental dye stampings waste papers from the printer's publishing house, discovered in 1916 by Paul Schwenk in the Krasiński Library. One of the three prints, dated at 1498, was described by the scholar as Jan de Steynovia's, member of the Order of the Holy Ghost, *Litterae indulgentiarum*. Nine years later, the print was lost in fire set by German occupiers that destroyed the Warsaw Library, therefore Birkenmajers dictionary entry became a valuable source.

An inaccurate attempt to define the content of the print resulted in connecting it with the anti-Turkish campaign and this hypothesis, taken as a given, was even included in *Der Gesamtkatalog der Wiegendrucke*. Identification of the letter issuer, Jan of Steynovia, as well as setting the letter in the context of the Order of the Holy Ghost own indulgence campaign, allows for a better reconstruction of the print content. The analysis of the initial with a double-cross sign, used in three other subsequent prints, also leads to a conclusion that this element of typography may be associated with the lost indulgence letter.

In the context of the given example, the paper will also discuss the problem posed by research on irretrievably lost prints and related methodological issues. KW.: incunabula, Konrad Baumgarten, Gdańsk, Order of the Holy Ghost de Saxia, members of the Order of the Holy Ghost, indulgence letters

38. Svitlana Zinchenko / dr / Muzeum Narodowe we Lwowie im. Andrieja Szeptyckiego

T.: *Superekslibris bibliofilów lwowskich XVI–XVIII wieku*

A.: Wśród odkrytych w zbiorach Działu rękopisów, starych druków i rzadkich książek im. F.P. Maksimenko Biblioteki Naukowej Uniwersytetu Lwowskiego im. Iwana Franki superekslibrisów na oprawach książek XVI–XVIII wieku wyróżnić można znaki własnościowe polskich bibliofilów, których życie i działalność związane były ze Lwowem. Przeanalizować pierwszeństwo używania znaków własnościowych według rodzaju (własnościowy superekslibris – jedna płyta wykonana na indywidualne zamówienie właściciela i introligatorska – złożona z poszczególnych elementów z zestawu introligatora) wśród grup o różnym statusie społeczno-ekonomicznym. Metodologia badawcza polega na wykorzystaniu, obok metod statystycznych, porównawczych i empirycznych, a także wykorzystaniu specjalnych metod kodykologii i bibliologii. Kompleksowe zastosowanie tych metod pozwala ustalić czas i miejsce dystrybucji typów superekslibrisów wśród bibliofilów lwowskich XVI–XVIII wieku. Uzyskane wyniki pozwalają ocenić stan lwowskiej kultury książki zarówno na tle ówczesnej Polski, jak i całej Europy. W trakcie badań znaleziono 18 supersuperekslibrisów, właścicielami których było siedmiu bibliofilów mieszkających przez pewien czas we Lwowie. Należy zauważyć, że zdecydowaną większość właścicieli superekslibrisów stanowili duchowni: wśród nich pięciu kanoników rzymskokatolickich w katedrze Lwowskiej (Andrei Lubelchyk z Bochny, Thomas Sigismund Grotovsky, Jan z Trzciany, Adam Wawrzyniec Łojecki i Albert (Wojciech) Perlysky), dwóch arcybiskupów Lwowski (Piotr Starzechowski i Jan Andrzej Pruchnycky). Jedynie Piotr Bazhy należał do patrycjatu lwowskiego i był starostom lwowskim. Nie tylko arcybiskupi, ale i większość kanoników mogła zamawiać własnościowy superekslibrisy, znacznie droższe niż introligatorskie. Bibliofile mogli używać kilku znaków własnościowych (Wojciech Perłycki, Andrzej Pruchnycky, Piotr Baży). Jednocześnie jedna osoba mogła posługiwać się superekslibrisami zarówno własnościowymi, jak i introligatorskimi (Andrzej Pruchnycky). Głównym powodem zamówienia nowego superekslibrisu było uzyskanie przez właściciela biblioteki innej rangi lub stanowiska lub konieczność oznaczenia własnych książek.

żek przy przekazywaniu ich instytucji (kapitału Lwowskiej), jak w przypadku Wojciecha Perłyckiego.

SK.: superekslibris własnościowy, superekslibris introligatorski, bibliofile lwowscy, książkowy znak własnościowy

38. Svitlana Zinchenko / PhD / the Andrey Sheptytsky National Museum of Lviv
S.: *The supralibros of the 16th–18th century bibliophiles of Lviv*

A.: Among the supralibros on 16th–18th century book bindings discovered in the F.P. Maksimenko's Collection of Handwritten, Printed and Rare Publications of the Scientific Library the Ivan Franko National University of Lviv, there are the ownership marks of Polish bibliophiles, whose life and activity was related to the city of Lviv. The analysis will include the priority of the use of ownership marks among the groups of different socio-economic status according to their type (ownership supralibros – one plate made on the owner's individual order and the one of the bookbinder – consisting of the bookbinder's kit elements). The research methodology encompasses not only statistical, comparative and empiric methods, but also the use of special codicology and bibliology. The complex use of these methods enables the determination of the time and place of distribution of that kind of supralibros among the 16th–18th century bibliophiles of Lviv. The obtained results allow to assess the Lviv's book culture condition compared to contemporary Poland as well as to entire Europe. During the research, 18 supralibros owned by seven bibliophiles who have been living in Lviv for some time have been discovered. It is worth noticing that most of the subralibros owners were clergymen: among them there were five Roman-catholic canons of the Lviv cathedral (Andrei Lubelchuk of Bochna, Thomas Sigismund Grotovsky, John of Trzciana, Adam Wawrzyniec Łojecki and Albert (Wojciech) Perlysky) and two archbishops of Lviv (Piotr Starzechowski and Jan Andrzej Pruchnycky). Only Piotr Bazhy was a member of Lviv's patriciate and the city starost. Not only the archbishops but also most of the canons were able to order ownership supralibros, much more expensive than the bookbinding ones. Bibliophiles could use several ownership marks (Wojciech Perłycki, Andrzej Pruchnycky, Piotr Baży). Simultaneously, one person could be using both ownership and bookbinding supralibros (Andrzej Pruchnycky). The key reason behind ordering a new supralibros was the library owner acquiring different rank or position or a necessity to mark own books while donating them to an institution (the chapter of Lviv), as in Wojciech Perłycki's case.

KW.: ownership supralibros, bookbinding supralibros, bibliophiles of Lviv, book ownership mark

SPIS TREŚCI | TABLE OF CONTENTS

Agnieszka Fluda-Krokos, <i>Explicitus est liber</i>	1
PROGRAM	3
ABSTRAKTY ABSTRACTS	11
1. Arkadiusz Adamczuk	11
2. Walentyna Boczkowska	12
3. s. Barbara Bonar CHR	13
4. Piotr Chomik	14
5. Anna Drzewiecka	15
6. Wojciech Graś	15
7. Iryna Kachur	16
8. Marta Kasprowska-Jarczyk	17
9. Liudmyla Khaukha	18
10. Kamila Kokot-Kanikuła, Anna Sobolewska	19
11. Irmina Kozłowska	20
12. Aleksandra Krupa-Bykowska	21
13. Katarzyna Krzak-Weiss	22
14. Alicja Łuczyńska	23
15. Łukasz Łukawski	25
16. Agata Michalska	26
17. Adam Perzyński	27
18. Piotr Pokora	28
19. Sylwia Popławska	29
20. Eva Praškevič	30
21. Júlia Rédey-Keresztény	31
22. Krzysztof Sitnik	32

23.	Monika Sobczak-Waliś	33
24.	Michał Spandowski	34
25.	Anna Suchecka	35
26.	Monika Sulejewicz-Nowicka	36
27.	Szymon Sułcki	36
28.	Adam Szczepaniec	37
29.	Piotr Tańkowski	38
30.	Olga Tkachuk	39
31.	Małgorzata Trojnacka	41
32.	Przemysław Wątroba	42
33.	Izabela Wienczek-Sielska	43
34.	Renata Wilgosiewicz-Skutecka	44
35.	Agnė Zemkajutė	45
36.	Iryna Zhuravlova	46
37.	Mateusz Zimny	47
38.	Svitlana Zinchenko	49

PATRONAT HONOROWY

Prezydent Miasta Krakowa
Jacek Majchrowski

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

WSPÓŁPRACA

Archiwum i Biblioteka
OO. Karmelitów na Piasku

PATRONATY

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

LAT MISJI

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

SAMP
STOWARZYSZENIE
ANTYKWARYCZNY
KRAKUSÓW
POLSKICH

CINOVA
PRESERVING - PROTECTING - PROMOTING
ANTIQUITIES - ART - ANTIQUES

STOWARZYSZENIE
MUZEALNIKÓW
POLSKICH

SREBRNI SPONSORZY

BESKID

Ceiba

PATRONI MEDIALNI

kraków.pl

TVP3
KRAKÓW

Radio
Kraków

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Konferencja współfinansowana
ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki,
w ramach Programu "Doskonała Nauka"
(DNK/SP/550999/2022)

Krakowskie Konferencje Naukowe

STRONA KONFERENCJI

biblioteka.pau.krakow.pl/explicitus-est-liber

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków; tel.: (+48) 12 431 00 21, (+48) 12 422 29 15

e-mail: biblioteka@pau.krakow.pl; www.biblioteka.pau.krakow.pl

